

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

kje, domovina, si?
še pod triglavom, okrog karavank?
tu? preko mórja? in ni ti mejã?
(župancič)

LETNIK XXXVII - VOLUME XXXVII

JANUAR 1986

Št.: - NO.: 1

Slovenski narod na razpotju

Kam? Po kateri poti?

Za bežen pogled v zgodovino nam jasno potrjuje, da so naši sosede: Nemci, Madžari in Italijani v preteklosti načrtno segali po slovenski zemlji, slovenski živelj na njej pa potujčevali. Ta proces raznarodovanja se v tej ali oni obliki nadaljuje tudi danes. Vendar krivda ni samo v agresivni pohlepnosti naših sosedov, krivi smo tudi mi sami. Prešeren v svoji žalostinki za pokojnim prijateljem Smoletom zaskrbljeno ugotavlja, da se je nekoč prostrana slovenska zemlja, slovenska posest in z njo lastninska pravica, tako skrčila, da je danes komaj še prostora za naš grob. Prešeren navaja v glavnem dva vzroka a to žalostno dejstvo:

1. nezavednost rojakov, ki v svoji poniglavi, hlapčevski miselnosti cenijo vse tuje;

2. narodna odtujenost rojakov, ki se sramujejo slovenskega materinega jezika.

Stoletja dolga tujčeva oblast je skorajda zabrisala ime Slovenci in namerano, z določenim ciljem, poudarjala le razkosano pokrajinsko oznako nekoč prostranega slovenskega narodnega ozemlja.

V prvi, krajevni Jugoslaviji, v katero so naivni slovenski politiki, omamljeni s političnim atavizmom novodobega ilirizma, brez predhodnih garancij, speljali slovenski narod, smo, v „bratskem zagrljaju“, postali žrtev velesrbskega imperializma, ki se je z vso širokopotezno agresivnostjo uresničeval na slovenskem gospodarsko-političnem in narodno-kulturnem področju. Ime Slovenija so zamenjali najprvo z dvema oblastema, kasneje pa jo preimenovali v dravsko banovino; prepovedali slovensko zastavo, zunanji simbol slovenske bitnosti; odvzeli slovensko narodnost in nam velikodušno pustili plemensko oznako in še to samo kot privešek velesrbstva; dalje je politična oblast leta 1932-33-34 uradno zahtevala, da so študentje morali trgati iz šolskih beril odlomek Cankarjevega Kurenta in druge podobne sestavke o slovenskem narodu in slovenski domovini

Po razpadu kraljeve Jugoslavije 6. aprila 1941 leta smo Slovenci krvaveli pod trojnimi okupatorji, s katerimi so slovenski komunisti do 22. junija 1941 leta odkrito sodelovali. Po 22. juniju 1941 leta, po nacističnem napadu na Sovjetsko zvezo pa so slovenski komunisti, po ukazu kominterne, pod lažno krinko osvobodilnega boja, inscenirali v Sloveniji še krvavo, neosvobodilno komunistično revolucijo, ki je že med vojno nesmiselno morila zavedne in verne Slovence. Ob koncu vojne, po uzurpaciji oblasti, so slovenski komunisti z moritvijo postotterjeno nadaljevali. Iz Vetrin vrnjeno slovensko narodno vojsko, slovenske domobranke, resnične branilce slovenskega imetja, slovenskih domov, slovenskih družin, osebne in narodne svobode, med njimi na tisoče civilistov, so najprej neusmisleno mučili, pretepali, posiljevali dekleta, žene, potem pa jih brez sodnega postopka, poklali v Kočevskem Rogu, Teharjih, Št. Vidu, Kranju, Radovljici in drugih krajih v Sloveniji. V tej krvoločni obsedenosti, tako rekoč

satanski zagnanosti, tudi dojenčkom „izdajalcem“ niso prizanesli. Na silo so jih trgali z materinih naročij, posadili na lojtrnik, na katerem je bilo nekaj slame, polne osinje, pustili brez hrane in vode na žgočem junijskem soncu, zvečer pa te „izdajalce“ postrelili.

Zaradi komunističnega divjanja, njihove medvojne in povojne genocidne politike, je bil slovenski narod ob koncu druge svetovne vojne oropan osebne, narodne svobode in z njo vsebinsko prave slovenske državne neodvisnosti. Slovenski kraji: Koroška, Primorska, Goriška, del Prekmurja, so ostali neosvobojeni, podvrženi nadaljnjemu načrtnemu raznarodovanju. Za plačilo medvojne trpljenja in iskrenega upanja po osebni in narodni svobodi je bil slovenski narod pahnen v snovno in duhovno suženjstvo.

Po tem kratkem orisu slovenske preteklosti in razdejane sedanjosti, upam, da Slovenci zdaj, po tolikih izkušnjah in žrtvah, vemo, kam nas naša bodoča narodna pot ne sme več voditi, če hočemo kot narod še živeti.

Kam? Po kateri poti?

Upam, da ob novi slovenski prelomnici, reorganizaciji Evrope in sveta nasploh, katere obrisi so že rahlo nakazani, odločitev za slovenski narod tokrat ne bo težka.

Ozrimo se za trenutek stoletja nazaj, v našo preteklost, v čase, ko je slovensko zgodovino pisal meč in neuklonljiva volja, živa zavest pripadnosti, naših slavnih prednikov. Dalje priključimo v spomin, v časovnem zaporedju, slovenske kulturne velikane, ki so v stiskah in zmedah vedno znali kazati razcepljenemu slovenskemu narodu pravo, rešnje pot. Njihovo neomajno, jasno, gledanje, njihovo vsestransko narodno-kulturno prizadevanje, je zlasti pomembno danes, ko so korenine slovenstva smrtno ranjene.

Vse to nam bo pri sedanjih izbiri prave slovenske poti varen kašipot, opomin in vspeodbuda hkrati pri našem skupnem, vseslovenskem prizadevanju po osebni in narodni svobodi, katera pa bo v polni meri uresničena le v jutrišnji, svobodni, mednarodno priznani slovenski državi.

Že ob naselitvi naših prednikov se je slovenska misel globoko ukoreninila in zavestno izražala na treh važnih narodnih področjih:

državnem, na katerem so svobodni slovenski kmetje, svobodnjaki, na Krnskem gradu, ustoličevali v slovenskem jeziku vsakokratnega karantanskega, slovenskega kneza;

verskem, kjer je slovenski narod poslušal božjo besedo, izpovedoval in molil v lastnem, domačem, slovenskem jeziku,

narodno-kulturnem, s prepevanjem narodnih pesmi, pripovedovanjem pripovedk, pravljic in bajk.

Ta lep, samozavesten začetek pa je kmalu zatemnila agresivnost bojevitih sosedov. Izgubi slovenske državne neodvisnosti, kateri so se naši predniki s ponosom prištevali, je sledil razkroj in izginitev slovenskega plemstva, ki je izkrevnelo v številnih bojih, nekateri med njimi pa se, žal, tudi potujčili, po-

Nadljevanje na str. 4

V petek, 17. januarja letos se je ministerski predsednik ontarijske provincialne vlade g. D. Peterson sestel z devetimi predstavniki etničnega tiska in se z njimi razgo-

varjal o njihovih in splošnih problemih province. Sestanka se je udeležil tudi urednik našega lista g. V. Mauko.

Foto: Thomas

Slovenska država bo sad našega dela, ne pa le rezultat privoljenja velesil!

Peter Olšnik

V zgodovini slovenskega naroda je misel na samostojno državo še zelo mlada; nastala je namreč šele proti koncu druge svetovne vojne v letih, ko je slovenski narod preživljal svojo dvojno Kalvarijo: trojno razcepljenje svoje zemlje z vsem trpljenjem, ki je bilo s tem v zvezi ter zločinsko in izdajalsko zaroto komunistične partije, ko je Sovencem prav v času njihove največje tragedije vsilila socialno revolucijo in se z njo dokopala do še danes absolutne s partijsko diktaturo vsiljene in vzdrževane oblasti.

S tem ni rečeno, da že prej ni bilo „programov“, ki so za Slovence predvidevali in predlagali večjo ali manjšo mero kulturne in gospodarske avtonomije. Od vseh teh se ideja neodvisne slovenske države razlikuje samo v eni „podrobnosti“: zahteva, da naj slovenski narod v bodočnosti o svojih političnih, kulturnih, gospodarskih in vseh drugih slovenskih narodnih potrebah odloča sam. Središče slovenske oblasti naj bo na slovenski zemlji, ne pa nekje izven slovenskih mej, bodisi na severu, zahodu ali na jugovzhodu.

Njegova država naj se imenuje Slovenija. Enkrat za vselej naj preneha biti brezpraven, zapostavljan in zaničevan privešek ali podaljšek Balkana!

Lahko rečemo - in to s ponosom, - da danes, le 40 let po njenem rojstvu, idejo neodvisne in združene slovenske države poznajo domalega že vsi Slovenci, brez ozira na to, kje prebivajo in kateri je njihov službeni ali morda celo že občevalni jezik.

Če bi tok zgodovine bilo mogoče zaustaviti v neki določeni dobi, če bi bilo mogoče ponovno prehoditi že prehojeno pot, popraviti danes v preteklosti storjene zmotne in napake, med novimi državami Evrope niti po prvi niti po drugi svetovni vojni ne bi bilo Jugoslavije. Slovenski politični voditelji so to državo pred 70 leti pomagali ustvarjati z velikim upanjem v popolno narodno svobodo, ki pa se je že po nekaj letih sprevrgla v razočaranje, ki traja vse do danes. Iz razočaranja pa nikdar ne zraste ljubezen, niti spoštovanje, kaj še pripravljeno na žrtve!

Zato danes vero v lepšo bodočnost Slovencev edino-le v samostojni slovenski državi izpovedujejo tudi oni, ki so se nam še le nekaj let nazaj pomilovalno in zaničljivo posmehovali.

Razširjenje slovenske državne misli med vse sloje slovenskega naroda, posebno še med izobražence, je samo po sebi že velik uspeh. To pa je še le prvi del, verjetno najkrajši in najlažji, prehojene poti. Pred nami je zdaj najtežja naloga: to tako svetlo in privlačno misel na neodvisno slovensko državo uresničiti, jo ostvariti! Vsakemu je jasno, da bo oni trenutek dosežen takrat - morda kmalu, verjetno pa ne tako kmalu, - ko bo na zemljevidu Evrope, kjer se danes pričinja ime Jugoslavije, pred nami in pred vsem svetom dobletelo ime: Slovenija!

KAKO DOSEČI SLOVENSKE DRŽAVO?

Na to vprašanje si danes še nihče niti ne upa niti ne more odgovoriti. Najbolj verjetno je, da niti med najbolj navdušenimi zagovorniki slovenske državne ideje ne bi mogli najti človeka, ki bi o tem kdaj resno ramišljaj. Vedno in vsepovsod govorimo in pišemo le o naši naravni pravici do lastne države in bi to pravico uporabili npr. v plebiscitu, če bi se kdaj nudila priložnost za takó mirno rešitev našega narodnega vprašanja. 10. okt. 1920 se ne bi več ponovil, ker zdaj Jugoslavijo, po kateri so takrat naši politični voditelji segali kot po edino možni in idealni rešitvi (edino možna je morda takrat bila, ni pa bila idealna, op. ur.), preveč dobro poznamo. Zdaj bi nam plebiscit bil prav gotovo idealna rešitev, ki bi uničila enotnost jugoslovanske države in s tem obstoj Jugoslavije kot skupne države Srbov Hrvatov in Slovencev.

Možnost plebiscita za razhod Jugoslavije sicer ni izključena, je pa v današnjih razmerah malo verjetna (zaradi diktature KPJ oz. ZKJ, ker se ta na noben način ne bo hotela odreči svojemu privilegiranimu - ekonomskemu - položanju, op. ur.).

Na zemeljskem planetu si oblasti delita dve najbolj oboroženi svetovni velesili: Združene države, ki so obenem tudi prototip kapitalizma in zapadnega demokratičnega reda in Sovjetska zveza, prva komunistična država, katere ideologija je marksizem-leninizem (t. j. Leninovimi spremembami in prilagoditvami rusificirana Marksova družbeno-gospodarska teorija). „Tretji svet“ ali tudi „neuvrščene države v razvoju“ v mednarodni politiki nimajo lastne teže in

Nadaljevanje na str. 4

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Subscription rates
\$12.00 per year
\$1.00 single issue

Advertising 1 column x 1" \$4.20

Published monthly by Slovenian National Federation of Canada
646 Euclid Avenue, Toronto, Ont. M6G 2T5

SLOVENSKA DRŽAVA IZHAJA ENKRAT MESEČNO

GLAVNI UREDNIK: VLADIMIR MAUKO
P. O. BOX 393, STATION "A", WILLOWDALE
ONTARIO, CANADA M2N 5T1

UREDNIK ZA ARGENTINO: MARTIH DUH
CALLE 105, No. 4311
VILLA BALLESTER, ARGENTINA

Letna naročnina znaša: Za ZDA in Kanado \$12, za Argentino in Brazilijo po dogovoru. Anglija, Avstrija, Avstralija, Francija, Italija in druge države \$12 US. Po letalski pošti po dogovoru.

Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva naziranja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in izdajatelja.

TORONTO

UROŠ VEHOVEC. V petek, 10. januarja letos, se je za vedno poslovil od nas in od svoje drage družine g. Uroš Vehovec. Rodil se je v Sloveniji 10. marca 1921. Življensko spremljevalko ga. Slavo si je izbral v Gorici. Poleg nje zapušča tu še hčerko Nevo in sina Henryja. Naj mu bo lahka kanadska zemlja. Gospej Slavi in hčerki Nevi in sinu Henryju ter številnim sorodnikom tu in v stari domovini naše iskreno sožalje!

ČAS OBČNIH ZBOROV Napovedan je občni zbor Posojilnice Janeza Kreka in mnogih drugih organizacij. Povsod lahko nanizamo polno problemov in težkih in nerešnih zadevščin. Prišli smo na neko prelomnico, ko bo potrebna nadpovprečna sposobnost, da se ohrani to, kar smo ustvarili v 35 letih. Novih priseljencev ni, druga generacija je močno asimilirana in komaj da še govori slovensko in se čuti še manj član slovenske skupnosti. Mnoge starejše odpadajo radi smrti, starosti in nerešnih problemov.

POLITIČNI PLURALIZEM. S. Slavko v NN 31. 10. 85 trdi nič manj kot: Zakaj gre toliko naših fantov študirat za duhovnike. Naj bi šli v medicino, naše duše so zdrave. Katoliška cerkev ni bila nikdar pritatelj Slovencev. Nam Slovanom ni še nikdar šlo tako dobro kot v SFRJ, ekonomsko, politično in kulturno. K temu ortodoksne komunistu v Toronto lahko še dodamo poznanega kulturnika, ki je stalinist in je bežal iz SFRJ za časa Golega otoka. Tretji tip komunistu nam je bil predstavljen v osebi prof. J. Messnerja, ki zagovarja novo revolucijo OF torej maoist (NN 17. okt.). K vsem gornjim demokratom pa seveda lahko še prištejemo tip Slovenca, ki bi rad užival sadove svojega dela v kapitalističnem svetu, po drugi strani pa bi tudi rad sode-

loval z SIM-om in to ne samo na kulturnem polju. Problem za te vrste ljudi je v tem, da SIM to njihovo sodelovanje mnogokrat rada javno pokaže. Partija pač ničesar ne da in ne nudi zastonj.

ŽUPNIJSKI ZBOR Marije Pomagaj v Toronto je bil 12. jan. t. l. Spretno ga je vodil g. L. Žizek. Glavni predavatelj je bil dr. Stane Bah iz Windsorja. Bil je dober v predavanju, slabši v debati, - problemi so bili težki. Številno občinstvo je postavilo cel kup vprašanj, ki so nakazala probleme župnije, in sicer, da postajamo številčno slabi in je sodelovanje vernikov omejeno na malo število laikov. Novih priseljencev manjka. Posebno važna je mladina, ki se po številu in aktivnosti slabo vključuje. Problem nastaja radi slovenščine, ker je mnogi ne obvladajo še večji pa je problem skromne slovenske zavednosti. Žebelj na glavo je zadel mladi g. Krevs Potožil je, da bil niti v župniji niti v njeni šoli nikdar poučen o revoluciji, o domobranstvu o škofu G. Rožmanu. Tu naj bi ležal glavni vzrok pojemanja slovenstva. Kranjske klobase, povprečno slovensko vino, pesem, veselice, maloštevilne kulturne prireditve, vse to je premalo. Kot armenski narod z genocidom, judovski z izgonom, bi slovenski narod v diaspori mogla in morala družiti tragedija in žrtve revolucije. Vse tako bi morala biti direktno povezano z današnjim žalostnim stanjem v domovini!

SKUPNI SLOVANSKI JEZIK: Kdor pozna nekatere pesmi prof. Zdravka Jelinčiča, ne dvomi, da on najbolj strastno in trpeče občuti izgubo slovenskega Primorja po prvi in drugi svetovni vojni. Ko gledamo iz današnje perspektive, je nedvomno, da bi prva in druga Jugoslavija mogla rešiti več slovenskega ozemlja. Drugi problemi, so bili Macedonija, Kosovo in komunistični neredi so bili favorizirani v prvi. Ustali te druge SFRJ in KPS je bila

Vse dopise, članke, naročnino in prispevke v tiskovni sklad sprejemamo na naslov *Slovenska Država*, P. O. Box 393, Station "A", Willowdale, Ontario M2N 5T1.

V Argentini pa pošiljajte vse omenjeno na naslov argentinskega urednika in upravnika g. M. Duh, Calle 105, No. 4311 Villa Ballester, Argentina

Buenos Aires

Časopis *Demokracija*, ki izhaja v Buenos Airesu, Argentina, je v decembru priobčil 2 članka od našega dopisnika g. S. Skoberneta, prvi je bil uvodnik z Božičnimi mislimi, drugi pa je bila razprava o pluralizmu. Našemu rojaku in sodelovavcu za ta uspeh čestitamo!

tudi z zanimanjem vedno zasledoval življenje tukajšnjih Slovencev in tudi aktivno sodeloval pri raznih slovenskih organizacijah, z drugimi besedami: imel je globoke slovenske korenine.

Mesto Cleveland, ne samo slovenski del, se ga je nad vse lepo spomnil ob priliki njegovega visokega jubileja. Za to priliko je clevelandski dnevnik *The Plain Dealer* objavil v svoji nedeljski prilogi jubilentovo sliko na naslovni strani in zelo lep članek o njem.

Slovensko-ameriški kulturni svet pa je praznoval rojstni dan slavljence nad vse slovesno. V nedeljo 17. nov. je škof Edward Pevec ob navzočnosti clevelandskega škofa Antona Pilla daroval sveto mašo pri sv. Vidu, v cerkvi katere župljan je senator vedno bil in kamor še vedno rad zahaja. V pridigi je škof Pevec omenil, da smo se zbrali v cerkvi slavljenceve mladosti, da se skupaj s senatorjem zahvalimo Bogu za življenje, ki ga je živel z nami in za nas. Na koncu sv. maše pa je spregovoril še škof Pilla in voščil senatorju v imenu clevelandske škofije.

Po sv. maši pa je Slovenski kulturni svet priredil banket v Slovenskem narodnem domu na St. Clariju. Poleg slovenskih prijateljev se je večera udeležilo veliko uglednih gostov, med njimi bivši guverner Ohia James Rhodes in tudi sedanji guverner Richard Celeste.

JOSIP VIDMAR Ob priliki predstavitve nove knjige, je podal naš akademik daljši intervju. Lep del Slovenije, še posebno verniki so bili silno užaljeni ko se je Vidmar znebil izjave, da imajo verujoči vero zato, ker nimajo pameti. S takim „pametnim“ besedičenjem se seveda izneveri vsem slavnim izjavam osvobodilne fronte o spoštovanju in enakopravnosti vernikov. Ravno tako je postavljena na glavo po predsedniku OF ustava SFRJ, ki tudi zagotavlja spoštovanje in svobodo vere.

PO 40 LETIH USPEHOV Ne glede na tragični položaj ekonomije v Sloveniji se je F. Popit pohvalil, da je njihov sistem najboljši. V posmeh pa so „spontano“ nastale akcije nabiranja darov za zdravniške aparate. V USA so nabrali 55 tisoč USA dol. za Kanado je določeno 100 tisoč in po Rodni Grudi od sept. 85 je za Avstralijo določeno kar 130 tisoč USA dol. Po poročilu M. Pogačnika v R. G. sep. 85 za Kanado vse poteka brezhibno. Po njegovih poročilih velika večina kanadskih Slovencev podpira tesnejšo povezavo s Slovensko Izseljensko Matico. In nič manj kot soglasno so vsi Slovenci v Kanadi podprli akcijo za nakup medicinskega aparata. Po drugi strani Naše Novine od dne 26. sept. v Toronto pišejo: Ladja Jugolinije je pripeljala v Nikarago pomoč Jugoslavije, ki sestoji iz prehrane, zdravil, čevljev in tudi *medicinske opreme*. Ali ne bilo bolj enostavno za slovenske darove nakupljeno medicinsko opremo v Kanadi poslati direktno v Nikarago?

We've got an RRSP that's right for you!

RETIREMENT SAVINGS PLANS SOCK-IT AWAY

... with a Co-operative Trust RRSP

- short or long term investments at competitive interest rates
- no charges or fees

Deposit now before the March 1st deadline.

Drop in to your local Credit Union.

John E. Krek's
Slovenian (Toronto)
Credit Union

CO-OPERATIVE TRUST COMPANY OF CANADA
Member: Canada Deposit Insurance Corporation.

važnejša kot globalna rešitev slovenske manjšine na Primorskem. To se je pokazalo v grozotni jasnosti v primeru Koroške, kjer so bili nič manj kot vojaški in civilni slovenski begunci zamenjani za izpraznitev Koroške po vojski SFRJ. Po vsem tem je komaj možno zaupati, da bi v bodoči Jugoslaviji bil naš manjšinski problem bolje urejen. Ne tako, po prof. Z. Jelinčiča, ki vidi rešitev celo v aplikaciji skupnega slovenskega jezika za naš narod (NN 28. nov. 1985). Komaj verjetno, da bi za nas Slovence najbolj poskrbeli naši bratje na vzhodu, še posebej, ko imajo danes in bodo v bodoče imeli toliko lastnih večjih težav. Na Koroškem smo zgubili radi zanašanja na SFRJ vsaj štiri petine zavednih Korošcev, na Primorskem je komaj kaj boljše, na Porabskem pa že štejejo zadnja leta Slovencem. Ali naj še matico Slovenijo v neki bodočnosti napravimo z zanašanjem na vse druge samo ne na lastne sile in sposobnosti?

CLEVELAND

Pri kratkem programu so sodelovali tudi pevski zbor Korotan, Slovenski folklorni inštitut in Glasbena matica. Glavni govornik je bil urednik *Plain Dealerja* Thomas Vail, ki je dejal, da kar najbolj občuduje na jublantu, je njegova poštenost. Poudaril je, da kadar čita o vseh škandalih v političnem življenju danes, šele prav upošteva kaj pomeni Lausche za Cleveland, Ohio in Združene države. Vsem govornikom je potem odgovoril slavnjenec sam. Spomnil se je svoje matere in njenega vpliva na njegovo življenje, spomnil se je svoje mladosti v okolici sv. Vida in vpliva slovenske

okolice na njegov uspeh v življenju. Omenil je tudi principe, ki so ga vodili pri delu, ko je bil guverner Ohia. Vedel je, da bodo podrejeni vedno sledili ljudem, ki so na visokih političnih položajih. Če tisti na vrhu ni moralnem oziru neoporečen in trden, bo ta njegova lastnost vedno proniknila do podrejenih in tako skorumpirala ves sistem.

Po govoru so prinesli zastopniki različnih etničnih skupin v narodnih nošah na oder torto. nakar so vsi navzoči zapeli „Happy Birthday“ z željo, da bi senator dočakal stoletnico. Potek vse praznovanja bo ostal vsem prisotnim v neizbrisnem spominu. Dobiček banketa je na željo senatorja namenjen Slovenskemu domu za ostarele in pa Ameriški domovini.

Da se ohrani slovenska tradicija sv. Miklavža, sta obe slovenski šoli v Clevelandu priredili miklavževanje za otroke. V Collingwood je prišel sv. Miklavž 1. decembra, pri sv. Vidu pa se je oglašil z darili 8. decembra.

Slovenski-ameriški kulturni svet pa je za god sv. Miklavža 6. decembra zvečer povabil prijatelje in znance na snidenje s škofom Pevcem v Borromeo semenišče. Škof je najprej daroval sv. mašo pri kateri so peli Fantje na vasi, potem pa so se številni udeleženci zbrali v jedilnici h kratkem programu in prigrizku. Bil je zelo prijeten večer.

V nedeljo 14. novembra je praznoval 90. letnico Frank J. Lausche, bivši sodnik, župan, guverner in senator, velik Amerikanec, ki pa ni nikoli pozabil in nikoli zatajil svojega slovenskega pokolenja. Ostal je vsekozi Slovenec, ki se ni nikoli sramoval povedati tega in je

Kaj pišejo drugi...

O SLOVENSKEM KOLABORACIONIZMU V ANGLEŠKI URADNI LUČI

„Kar se tiče slovenske skupine 20 ljudi v zahtevi jugoslovanske vlade, Foreign Office (britansko zunanje ministrstvo) izvzema samo tri, v tem ko za ostale izreka pogojno soglasje, da bi mogli biti izročeni jugoslovanski vladi. Omenjeni trije so navedeni pod številkami 2, 8 in 20. Številka 2 pomeni škofa dr. Gregorija Rožmana, števila 8 Mirka Javornika, številka 20 pa na dr. Čirila Žebota, docenta na gospodarski fakulteti (univerze) v Ljubljani in znanega katoliškega pisca. Že 13. septembra 1945 je Foreign Office nekaj spremenil svoje prejšnje mnenje. V dokumentu, ki obravnava ta primer, pravi: „Ob pretresanju primerov št. 2, 8 in 20, to je, o ljudeh, ki so bili člani in pomočniki vojne uprave v Ljubljani in katerih izročitev zahteva jugoslovanska vlada, smo prišli do sklepa, ni navedla zadovoljivih vzrokov za izročitev Rožmana. Zavračamo zahtvo, da bi ga vrnili, če jugoslovanska vlada ne predloži prepričljivih dokazov o njegovi krivdi. Kar se tiče poglavitnih trditvev o Mirku Javorniku, št. 8. da je bil urednik SLOVENSKEGA DOMA, ki je bil samo večernik izhajajoč v zvezi z dnevnikom SLOVENEK. Oba ta lista sta bila poglavitni glasili katoliške (slovenske) Ljudske stranke in sta izpovedovala poglede in mišljenje dr. Miha Kreka, Kuharja, Natlačene in drugih. Oba lista sta bila protitalijansko in protinemško naravnana, hkratu pa sta v komunizmu videla največje zlo od vseh. Zaradi tega ter po informacijah, ki jih imamo, se nam ne zdi, da bi dejstvo, da je (Javornik) bil urednik SLOVENSKEGA DOMA, pomenilo prima facie (neizpodbiten) vzrok za njegovo izročitev in tudi tega ni moč imetati za izdajo nad Jugoslavijo. Zaradi tega predlagamo jugoslovanski vladi, naj da kake bol prepričljive dokaze za izdajavsko dejavnost M. Javornika, dokler je bil urednik SLOVENSKEGA DOMA...“ (Dokument britanskega zunanjega ministrstva, F. št. 371-48891, priobčen v srbski knjigi Staniša B— Vlahovića *Zbornik dokumenata iz britanske arhive. Anglo-jugoslovanski odnosi 1941-1948.* Nottingham. Anglija 1985, stran 411-12).

O NAKLEPIH TITOVSKE LJUDSKE FRONTE V KANADI

„Dragi Matjaž Jančar. Kot dogovorjeno vam sporočam sledeče novice. Napredujemo s nabiralno akcijo za Ultra Zvok. Možnost obstoja da dobimo \$10.000 od Torontskega športnega kluba - nekdanj namenjen za tisk spominske knjige. Nasprotno so ljudje zelo pripravljene dopirati to „humanitarno akcijo“. Glede dovoljenja - Charity licence - še nimamo dokončnega odgovora (kanadskih oblasti). Ob zaključku akcije, se bomo pa zmenili radi razdeljivne denarja. Glede meddruštvenega odbora počasi napredujemo, a mnogim se bomo lahko približali potom nabiralne akcije. Načrti za prodajo slovenskih zemljišč, cerkve (najbrž cerkev) in drugih zgradb bodo morali biti dolgoročne. Pridružiti se moramo na vsak način cerkvenim organizacijam in na duhovnike bo pa treba bolj močno vplivati. V zvezi s kreditnim združenjem nam bodo pri Janezu Kreku bolj na roko šli kot pa pri cerkveni (hranilnici Slovenija). Sliši se, da namerava odbor nam pokloniti približno \$10.000 v prid naše akcije. Seveda bomo morali previdno ravnati, da nam Kanadska vlada ne prepreči načrta. Vemo, da je tam na razpolago ogromno denarja. Trenutno tudi sestavljamo seznam vseh slovenskih obrtnikov in malih podjetnikov. S časom se bomo lahko obrnili na njih za finančno podporo... V kratkem boste verjetno prejeli poročilo (pevke) Marije Ahačič-Pollak iz Ottawe, kamor se je ravno preselila. S to potezo upamo da bo tam sitnosti konec, ter da bo naša bodočnost usigurana. Ottawa kot glavno mesto je politično središče kjer se nam nudijo neštete prilike (za vohunstvo?). Če tudi imamo dosti uspeha, so še vedno društva in posamezniki ki nam mečejo polena pod nogami. Ako hočemo naš cilj doseči do treba na vsak način tudi te pridobiti. S Slovensko Državo, Ameriško Domovino, in njihovim uredništvom imamo še za obračunati. Zdravo! L. Kocjančič...“ (Pismo, ki naj bi ga bil Ljotze Kocjančič, poglavar Koordinacijskega odbora za povezavo vseh slovenskih organizacij v Kanadi v nekakšno titovsko ljudsko fronto,

poslal Matjažu Jančarju, predsedniku Komunistične in udbovske Slovenske izseljenske matice v Ljubljani, katere poglavitna naloga sta vohunstvo in razdiralna propaganda med emigracijo po svetu. Pismo navzlic svoji senzacionalnosti vsebini do srede decembra še ni bilo nikjer objavljeno. Edino torontska hranilnica J. E. Krek je v novembru SLOVENSKI DRŽAVI in v AMERIŠKI DOMOVINI postavila na laž njegove trditve o sebi. Drugi poklicani ter Kocjančič in njegovi molčijo, čeprav so kopijo pisma prejeli številni rojaki v Kanadi in ZDA).

O ZVEZI KOMUNISTOV, BAJE STRANKI PROLETARIJATA

„Na seji Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije je njen vrhunski funkcionar Srzentič tožil o izginjajoči privlačnosti Partije med ljudstvom. Dve tretjini vseh njenih organizacij nista l. 1984 sprejeli niti enega novega člana. Srzentič je obsodil, da se Partiji še vedno ni posrečilo dati delavcem večjega vpliva v njenih vrstah. Od 2 milijona 200.000 njenih članov je danes samo še 30 odstotkov delavcev. Med novimi člani v prvi polovici l. 1985 je bilo samo 21% delavcev. Pač pa jih je kar polovico bilo med tistimi, ki so leta 1984 Partijo zapustili. Število zasebnih kmetov, ki jih je konec štiridesetih let bila v Zvezi komunistov več ko 50 odstotkov članstvo, je od tedaj splahnilo na manj ko štiri odstotke (Zalzbürger Nachrichten, Avstrija, 19. nov. 1985).

O USODI SLOVENCEV POD SFRJ

„Ni manjšega naroda v Evropi, kateremu bi usoda namenila živeti v štirih državah. Dejstvo, da precej Slovencev živi zunaj Jugoslavije, kjer so režimi (nam) sovražni, nam preperečuje, da bi izoblikovali eno samo skupno zavest. Neki upokojeni generali Srbije... mi je napisal odgovor (na to), da se Srbi ne štejejo za tragičen narod, čeprav žive v petih državah - v Srbiji, Bosni in Hercegovini, v Črni Gori, Hrvaški in Makedoniji. In to naj bi bilo pet držav! Po njegovi pameti izzveni, da je enako za Slovence živeti v Avstriji, kot za Srbe v Črni Gori (ali v Sloveniji)... Jugoslavija je in ni (tudi država Slovencev). Ta država sestoji v veliki večini iz Srbov in Hrvatov. Ta večina pri mnogih vprašanjih preglašuje tisto, kar mi želimo v politiki, v gospodarstvu in kulturi... Če bo Slovenija nekoč oproščena velikih dajatev v centralno blagajno, in še posebej prispevka za zaostale kraje, med katerimi je zdaj udeležena tudi Bosna, se bomo morda lahko organizirano lotili skrbi za naše manjšine zunaj. Zdaj za to nimamo sredstev. Slovenska industrija ni proizvodna, temveč je predelovalna, ker nimamo surovin. Morda se bodo kake surovine našle, če pa se ne bodo - bomo stali predelovalci in tako bomo (morda) zaslužili za tisto, kar potrebujemo. Morali bomo veliko več posvetiti zemlji. K nam so prišli strokovnjaki iz Nizozemske, ki so prehodili vso Slovenijo, da bi proučili zemljišče. Dejali so, da bi od te zemlje, če bi jo obdelovali tako, kot je treba, lahko živelo 10 milijonov ljudi... (Josip Vidmar, povojni diktator slovenske kulture, soustvarjavec nove SFRJ in partijski souničevavec slovenskega kmeta, v zagrebškem tedniku DUGA, št. 304, oktober 1985).

O NAJPRILJUBLJENEJŠIH OSEBNOSTIH V JUGOSLAVIJI

„Jadranskem mestu Splitu, drugem najpomembnejšem pristanišču Jugoslavije in enem najmočnejših industrijskih središč v deželi, je Zveza socialistične mladine Hrvatske organizirala posvetovanje javnega mnenja med srednješolci. Povpraševanje je prineslo presentljive izide. Na vprašanje, s katero od desetih osebnosti doma in po svetu bi se študentje najraje istovetili, so prvo mesto (9.6 točk) prisodili Materi Tereziji, drugo (9.1 točk) hrvatskemu pop-zvezdniku Radu Serbedžiju, tretje (6.6) Papežu Janezu Pavlu II., daleč za njim rajni Indiri Ghandi, ameriški milijonar Rockefeller se je s precejšnjo prednostjo uvrstil pred Lenina in še bolj pred rajnega jugoslovanskega ideologa Zveze komunistov Kardelja. Princeza Karolina iz Monaka in pop pevka Lepa Brena sta dobili več glasov kot Che Guevara. Zagrebški klavirski mojster, mladi Ivo Pogorelič je „nesel“ (režimskega) literarnega Nobelovca Iva Andrića, prav na repu med tem vzgledniki je

40 letnica slovenskega šolstva na Primorskem

Jubilejna laž in zgodovinska resnica

V decemberski številki Slovenske države je pri razpravi „40 letnica slovenskega šolstva na Primorskem - Jubilejna laž in zgodovinska resnica“ bilo po pomoti izpuščeno avtorjevo ime. Napisal jo je naš stalni sodelavec g. Mirko Javornik.

bil predsednik nemške socialistične stranke Willy Brandt z 0.2 točke... Posebno pazljivo je zbudilo, da organizatorji pozvedovanja niso vprašali, kako ta mladina ocenjuje Titovo osebnost. Očitno so se hoteli izogniti, da bi pokojnega partijskega poglavarja postavili v isto vrsto s papežem in popovci, poleg vsega pa bi pri tem tvegali, da bi se Tito odrezal slabše, kakor pa bi bilo uradno zaželeno... (Kleine Zeitung, Celovec, 13. okt. 1985).

O NOVI VERI V SLOVENIJI

„V zadnji številki ZNAMENJA (verske in kulturne revije, ki jo izdaja Grmičeva režimska Mohorjeva družba v Celju) smo prebrali zanimiv zapis, ki v podporo nekaterih grenkih na račun Cerkve veliko navaja iz DRUŽINE. Po avtoričinem mnenju je prav Družina izraz tiste Cerkve ki „stopa nazaj“, za katero „se zdi, da kristjanu nalaga križ, zdi se, da ga hoče tlačiti ne pa osvobajati.“ Cerkev je torej nekakšen tiran, ki ljudi usužnjuje, ki jim ne dovoli misliti z lastno glavo. V čisto drugačni luči pa (pismo v ZNAMENJU) prikazuje našo družbeno ureditev. Samoupravni socialistični sistem

je po avtoričinem mnenju veliko boljši od Cerkve. „Četudi se sliši nenavadno, ga postavljam ob evangelij. Zna prisluhniti človeku v tiski, zato ga njegovi zakoni ne utesnjujejo. Čeprav prihaja do kriz, pa je človek v njem vpjet kot človek, kot osebnost, ki lahko svobodno razmišlja. Nad njim ne vidi Damoklejev meč greha in pogube... Ko prebiram nekatere verske časopise, me ob nekaterih člankih stisne pri srcu, čemu toliko žolča nad svetom, nad novimi dosežki, tako ostra zavrnitev splava, umetne oploditve, raziskav v genetiki, popolna negacija (zavračanje) ločitve zakona, četudi so življenjske razmere popolnoma nečloveške, ne priznava zunajzakonske skupnosti.“ ...Pustimo ob strani evangelij, na katerega avtorica (v ZNAMENJU) sklicuje skoraj v vsaki drugi vrstici. Že iz golega humanizma ne moremo odobravati splava. Ko bi se verski tisk zaradi tega prvenstva (med vsemi evropskimi državami smo uničili največ življenj nerodenih otrok) od veselja postavil na glavo, bi ga morda kdo celo prištel med napredne sile v naši družbi. Morda, tuda potem ne bi bil več verski tisk... (DRUŽINA, Ljubljana 3. novembra 1985). P. K.

Rudolf Smersu

San Andres, 6. decembra 1985

Dragi gospod Mauko!

Spet Vas prosim za objavo priloženega voščila Slovenskega narodnega odbora v "Slovenski državi".

SLOVENSKI NARODNI ODBOR

Želi vsem Slovincem in Slovenkam v domovini, v zamejstvu in v zdomstvu milosti polne božične praznike ter mirno in srečno novo leto.

Ohranimo tudi v novem letu trdno vero v obstoj slovenskega naroda. V tisočštiristo letih je naš narod prestal mnogo hudega, je doživel mnogo napadov od vseh strani, je krvavel iz nešteti ran, pa je kljub temu obstal. Prezivel bo tudi sedanjo težko dobo in se otresel vseh, ki mu kratijo svobodo in samostojnost, ki uničujejo slovensko zavest in kulturo ter ogrožajo slovenski jezik.

Zaupajmo v nov prerod slovenskega naroda. Zavedajmo pa se, da sta rešitev in novo vstajenje slovenskega naroda tudi v naših rokah, dokler bo med nami vladal duh politične demokratičnosti, močne organizacijske enotnosti, ki ne odklanja različnosti, predvsem pa velike ljubezen do vsega slovenskega. Slovenski narodni odbor skuša z vsemi svojimi silami delati v teh pravicah, prosi pa za pomoč in sodelovanje vse Slovencev dobre volje, da skupaj zgradimo lepšo slovensko prihodnost.

Ze Slovenski narodni odbor:

Rudolf Smersu

(Rudolf Smersu)

predsednik

Izbruh sovraštva med Slovenci in Bosanci

Dopisnik lista Die Welt C. Gustaf Ström je objavil pod rubriko Politika 12. nov. 1985 poročilo o spopadu med Slovenci in Bosanci, ki se je primeril v Idriji, ko je neka Slovenka zavrnila v diskoteko Nanos nekega Bosanca, ki jo je prosil za ples, češ da ne pleše z Bosanci. Tej zavrnitvi je sledil pretep, ki se je nadaljeval prihodnega dne, ko je nekaj Bosancev preteple več slovenskih mladincev, da so morali v bolnišnico. Ko se je to razvedelo, je več sto Slovencev napadlo Bosance v njihovih barakah. Na pomoč je morala priti milica, ki je s silo preprečila nadaljne napade, toda med tem je manjša skupina žacela vdirati v stanovanja v mestu, kjer so živeli Bosanci in so kričali po cestah: „Bosanci iz Idrije in iz Slovenije!“ Oblast je morala razglasiti nad Idrijo neke vrste obsedno stanje.

Dogodek v Idriji ni edinstven v Jugoslaviji. Mnogo izpadov med Hrvati in Srbi se dogaja zlasti v Splitu. Sociologi in pedagogi ne pripisujejo teh dogodkov v Splitu političnim vzrokom, marveč dejstvu, da je mladina prepuščena sami sebi... Zatekanje v nacionalizem in odklanjanje tujcev (predvsem „bratov“) iz drugih republik je posledica strahu pred eksistenco in bodočnostjo, ki mu zapadajo mnogi mladinci zaradi velike brezposlednosti.“

Slovenski narod...

Nadaljevanje z str. 1

vrhu tega pa še popolna oslabitev nekoč svobodnega in ponosnega slovenskega kmeta.

Slovenska uporniška narava in živa zavest pripadnosti pa le ni čisto zamrla. Našle je izraza v številnih kmečkih uporih, s katerimi so naši predniki, v borbi za staro pravdo, dali duška svoji nejevolji proti objestnim, krutim tujim graščakom, hkrati pa tudi poskušali zboljšati takratne neznosne družbene razmere. Ta slovenska uporniška razgibanost je našla sred 16. stoletja ugodna tla tudi na verskem in narodno-kulturnem področju.

V iznajdbi tiska je na tuje pregnani Trubar, protestant, videl odlično pomagalo za širjenje protestantizma na slovenskem, hkrati pa tudi za splošen naroden in kulturn preporod. Trubar je uvidel, kam vodi slovenska pokrajinska razcepljenost, zato je v svojem Katekizmu, ki ga je izdal 1550 leta, prvi v novejši slovenski zgodovini, po dolgih stoletjih, svoje, pokrajinsko razbite rojake, izrečno naslovil z imenom Slovenci in prav s tem podčrtal vseslovensko misel. Zahteval je tudi, da bodi versko bogoslužje v slovenskem jeziku in da naj uče otroke v takratnih župnijskih šolah branja in pisanja v slovenskem jeziku.

Jurij Dalmatin je s prevodom sv. pisma v slovenski jezik uvrstil slovenščino med evropske kulturne jezike.

Ta reformatorska in za njo protireformatorska slovensko verska in narodno-kulturna razgibanost je kasneje v dobi baroka, prosvetljenstva, romantike z uvedbo novih slovstvenih vrst kot npr. poleg nabožnih, jezikoslovnih del, še verske igre, govorništvo, zgodovinopisje, vsestransko okrepila slovensko narodno zavest.

Pohlin je naravnost rotil svoje rojake, da naj ne govore tujega jezika rekoč: „Ne sramujmo se svojega materinega jezika, ljubi rojaki!“

Vodnik je v pesmih in prozi z ljubeznijo govoril o slovenski zmelji, o Slovencih in slovenskem jeziku.

V dobi romantike se je slovenski jezik s Kopitarjem, Ravnikarjem, Čopom in, seveda, s Prešerenom povzpел s svojim bogatim besednim zakladom in izrazno silo na evropsko kulturno raven. Prešeren, prepričan o bogati izvorni izrazni moči slovenskega jezika, je pogumno in s pravim ponosom zavrnil poskus ilircev, da bi Slovenci opustili svoj materinski jezik in ga zamenjali s hrvaškim. Njemu se tudi pripisuje za tiste čase klenu reklo: „Rajši sem svinjski pastir, kot pa kralj vseh senc!“

Ta vseslovenska zavest je posledično opogumila slovenske izobražence na Dunaju in Gradcu, da so v letu marčne revolucije 1848 leta, v evropski pomladi narodov, izdali v novejši slovenski dobi prvi slovenski politični program: Zedinjena Slovenija.

Slomšek pa je v svojih pesmih, spisih, zlasti pa v pridigah opominjal Slovence, da ostanimo zvesti jeziku svojih prednikov.

V obdobju slovenskega literarnega realizma je Trdin, ki je obdelaval ljudske pravljice, sledil Levstik, ki je zasnoval pristno slovenski slovstveni program, katerega je prvi v polni meri uresničil Jurčič, naslanjajoč se pri pisanju na slovenskega kmeta, ki je veljal vseskozi za najbolj pristen, izviren, zaveden, slovenski družbeni sloj in prav zato naj bi se pri njem učili slovenskega jezika in izražanja. In slovenskega kmeta so prav slovenski komunisti skoraj popolnoma uničili.

Gregorčič je v svojih pesmih budil, svaril, rotil; Tavčar pa je slovenski narod primerjal večnemu drevesu, „kateremu korenine nikdar ne usahnejo.“

V novejši slovenski literarni dobi moderne so slovensko misel, ljubezen do

domovine, slovenskega jezika in vero v narodno zavednost Slovencev svojstveno podali: Finžgar, Meško, Cankar, Pregelj, Župančič, Maister in vrsta drugih.

Vsi ti slovenski kulturni velikani, pesniki in pisatelji, so zanesljiv, varen kažipot slovenski misli, v izkazovanju ljubezni do domovine in slovenskih narodnih vrednot.

Neizpodbitno dejstvo pa je, da so že pred drugo svetovno vojno, zlasti pa med komunistično revolucijo in po vojni, nekateri vidni slovenski pesniki in pisatelji obrnili hrbet jasno začrtani slovenski poti, slovenski misli, in s svojo prirojeno izvirno ustvarjalnostjo zavestno utirali pot komunizmu in prav s tem postali sokrivci pokola tisočev nedolžnih Slovencev, duhovnega in gospodarskega razdejanja slovenskega naroda, še več, slovenskega narodnega genocida.

V tej idejni zmedi pa je vrsta pogumnih slovenskih pesnikov in pisateljev ostala zvesta slovenskemu izročilu. Med te lahko s ponosom štejemo: Velikonjo, Trinka, Balantiča, Beličiča, Debeljaka, Javornika, Jezo, Hartmanovo, Piščančev, Kosa... itd.

Zadnje čase pa opažamo v komunistični republiki Sloveniji in zamejstvu delne kritične premike v vrstah slovenskih pesnikov in pisateljev, bolj rečeno, nekako preračunano odmiikanje od komunističnega razdejanja in se pri tem, čeprav se še vedno oklepajo marksistične ideologije, zgublajo v ne-

Slovenska država...

Nadaljevanje z str. 1

so navadno poslužen in uslužen privesek Sovjetske zveze.

Vse zemljepisne spremembe (in politične) se torej načelno in praktično mogoče le po sporazumu obeh velesil. V resnici to pomeni, da so nekatera področja planeta za obe velesili tako važna, da jih obe pustita pri miru le zato, da bi ne druga dobila pretveze oz. opravičila za vmešavanje (z oboroženo silo, op.ur.), ter tako povzročila oboroženega spopada med njima in morda celo sovražnosti večjega, lahko celo svetovnega obsega.

Eno takih področij je tudi Jugoslavija. Nas zanima le uradno stališče Združenih držav do dogodkov v Jugoslaviji. Ustanovitev samostojnih držav na področju sedanje Jugoslavije, lahko bi to bila predvsem Hrvatska država (imenujemo jo na prvem mestu, ker so Hrvati politično v emigraciji najbolj organizirani in najbolj delavni, včasih celo z nasiljem, op. ur.), lahko Makedonska (znano je, da po srbski Makedoniji škilijo Bolgari s pristankom Sovjetov, op. ur.), čigar prizadevanja za lastno makedonsko državo (vsaj v inozemstvu) bolj malo poznana, lahko pa, končno, tudi samostojna republika Slovenija, katere predstavniki pa v nobenem mednarodnem forumu še niso izrazili niti želje, še manj zahteve po lastni slovenski državi izven jugoslovanskega državnega okvira.

(Prof. Ciril Žebot je ob uradni prepovedi uvoza v Jugoslavijo in razširjanja svoje knjige Slovenija včeraj, danes in jutri senatorju Franku Lauschetu poslal analizo, kako in zakaj je bila knjiga prepovedana. Dne 17. septembra 1967 je senator Lauche predlagal naj se v zapisniku o zasedanju senata dá natisniti omenjeno analizo. Lauschetov predlog je bil soglasno sprejet. Žebotova analiza je zelo obširna. Podaja glavno vsebino knjige predvsem težnjo slovenskega naroda po lastni slovenski državi. Tako je od 17. sept. 1967 dalje v senatu največje države na svetu v protokolu zapisano, da hočemo Slovenci svojo neodvisnost in popolno svobodo.)

Brezdvomno je protokol ameriškega senata važna zbirka redkih zgodovinskih zapisov. Zapis o zahtevi Slovencev po lastni samostojni državi je gotovo za slovenski narod važen zgodovinski datum, ker je najbrže sploh prvi zapis te slovenske zahteve, ki je uradno vnešena v tako odlečljivo neslovensko politično ustanovo, kot je to senat Združenih držav. Sam Bog pa vé, če bo to slovenskemu narodu sploh kdaj koristilo; najbolj verjetno je, da vsa ta za našo bodočo-

kem nejasnem, meglenem „kulturnem prostoru“, ki pa, kot sami bahato izpričujejo, izključuje slovensko zemljo, v kateri so slovenske narodne vrednote globoko ukoreninjene pa zdaj zaradi komunizma in skupnih učnih jeder, smrtno ranjene.

Ti slovenski kulturni glasniki niso varen, zanesljiv kažipot, kot smo to videli pri Prešerenu in drugih slovenskih pisateljih, ker v svoji zaslepljenosti ne uvidijo, da brez slovenske zemlje in narodno zavednega slovenskega človeka na njej, brez osebne in narodne svobode, brez oživiljene slovenske državnosti in z njo neodvisnosti, tudi „kulturnega prostora“ ni, in v njem tudi ne slovenskega kulturnega bogastva.

Edini izhod iz tega, že štiri desetletja trajajočega slovenskega razdejanja, ki so ga povzročili slovenski komunisti in njihovi nekritični sopotniki s Kocbekom na čelu, je izbira prave slovenske poti, z njo ustvaritev ugodnih pogojev vsestranske slovenske narodne rasti, na kateri bomo dosegli osebno in narodno svobodo, kjer bo varno mesto za vsakega Slovenca, za vsako izvirno, konstruktivno, slovensko misel!

Pri tem vsestranskim in vseslovenskim prizadevanjem pa z vso resnobo prisluhnimo le tistim slovenskim kulturnim velikanom, ki so v težkih narodnih preizkušnjah rotili, svarili, opominjali Slovence, krepili in branili slovenske narodne vrednote in z njimi slovenski narodni ponos!

Luka Dolenjc

nost življensko važna zadeva ostane za dolgo let pozabljena na eni izmed milijone strani obsegajočih zapisnikov zasedanj ameriškega senata. Vkljub tej možnosti pa je bolje, da ta naša zahteva ostane nekje zapisana in se bo nekoč nekdo spomnil nanjo, ko se bo iztekel čas in bodo naši in naših zanamcev napori končno kronani z osvoboditvijo slovenskega naroda v lastni neodvisni državi.

URADNO ZADRŽANJE ZDRUŽENIH DRŽAV DO JUGOSLAVIJE

Na konferenci štirih Velikih v Jalti, malo pred koncem druge svetovne vojne so si takratni Zapadni zavezniki, že gotovi popolne zmage nad nacistično Nemčijo, s Sovjetsko zvezo, t. j. s Stalinom delili svet v interesna področja. Takrat je Winston Churchill stisnil sovjetskemu diktatorju v prgišče počekčan listič, kjer je predlagal svoj, t. j. Churchillov načrt razdelitve Evrope. Za Romunijo je Churchill Stalinu predlagal 90% sovjetskega, 10% zapadnega vpliva; v Grčiji naj bi 90% vplive imeli Zapadni zavezniki, 10% pa Sovjeti; v Jugoslaviji bi šlo 50/50, vsak polovico; na Madžarskem, tudi 50/50 in v Bolgariji 75% sovjeti, 25% pa Zapad. Kaj je na ta predlog odgovoril stari lisjak Stalin, ni znano, končni rezultat Jaltke konference pa je na dlani: ni več svobodne Poljske, niti nimajo Zapadni zavezniki nobene besede v Jugoslaviji, ne na Madžarskem in ne v Bolgariji, Nemčija pa je razdeljena in nima upanja - pod sedanjimi okolnostmi, da bi se še kdaj, ali pa vsaj ne v doglednem času, mogla združiti v enotno državo. Finska je vazalna država; baltske države pa so si Sovjeti enostavno anektirali in jih naglo raznarodujejo; domače prebivalstvo prevažajo v Sibirijo, na izpraznjena posestva pa naseljuje Ruse. Tudi Češko-Slovaška, ki se je pred zadnjo vojno ponašala s svojo demokracijo, je danes poslušen hlapčič Moskve.

Združene države Sev Amerike niso mignile s prstom, ko so se v vzhodni Nemčiji uprli delavci in je Stalin upor zadržil s sovjetskimi tanki; tudi niso šle na pomoč poljskim delavcem v Poznanju, ne madžarskim protisovjetskim upornikom v Budimpešti, pustile so na cedilu Češko-Slovaško, da so Sovjeti z letalstvom in tanki zadržili vsenarodni protisovjetski upor.

Enako stališče kot do zgoraj omenjenih držav, ki so nekoč vse ideološko pripadale zapadnemu bloku držav, zavzemajo Združene države tudi napram komunistični Jugoslaviji. Leta 1976 je predsedniški kandidat Jimmy Carter v svoji volilni kampanji izjavljal, da pod njegovim predsedništvom Združene države ne bi šle v vojno, če bi sovjetske čete vdrle v Jugoslavijo. Takratni

državni tajnik (zunanji minister) Združenih držav, dr. Henry Kissinger je omenjene Carterjeve izjave ostro kritiziral in je, po poročilu The New York Times z dne 25. okt. 1976 izjavil, da „bo g. Carter v primeru izvolitve za predsednika gotovo premislil svojo „nevarno“ trditev, da on ne bi šel v vojno za Jugoslavijo, tudi če bi Sovjetska zveza tja poslala svoje čete.“

V istem članku je dr. Kissinger trdil, da bi „uspešen napad na katerkoli izmed držav (t. j. Jugoslavijo ali Kitajsko) kvarno vplival na svetovno ravnotežje sil, ker bi deloval na načrte drugih držav in bi s tem ogrožal ameriško varnost, čeprav morda ne neposredno.“

Po izvolitvi za predsednika je Carter storil natančno to, kar je Kissinger napovedal. Ko je namreč Tito umrl, je Carter izjavil: „Skozi tri desetletja in pod vlado obeh strank (demokratske in republikanske, op. ur.) je politika ZD bila podpirati neodvisnost, ozemljisko celovitost in (državno, op. ur.) enotnost Jugoslavije. Danes ponavljam, da bo Amerika nadaljevala s svojo davno utrjeno politiko podpore Jugoslaviji in bo storila vse, kar je v njeni moči, da ji dá to podporo.“

To je bilo zapisano tudi v The New York Times, 5. maja 1980.

Slovenecem v Argentini se je čudno zdelo - pravzaprav neverjetno in nemogoče, ko smo iz ZD zvedeli, da tamkajšnji slovenski zdomci večinoma volijo kandidate demokratske stranke. Verjetno jih je po takih in podobnih izjavah tega „koristnega budala“ minilo nevdušenje za severnoamerike demokrate.

Oni Slovenci, ki smo pričakovali, da se bo z nastopom republikanskega kandidata Ronalda Reagana na predsedniško mesto ZDA spremenilo tudi uradno stališče ameriške vlade do komunistične Jugoslavije, smo se zmotili. Nad obema; nad samim predsednikom Reaganom, ki je kot glava izvršilne oblasti pustil ob strani svoj znani bojeviti antikomunizem in tudi nad njegovim državnim tajnikom Aleksandrom Haigom, ki je gledé komunizma z Reaganom bil na isti liniji. Uradna politika Združenih držav do Jugoslavije je ostala nespremenjena. To je kmalu po nastopu nove republikanske vlade potrdil sam Aleksander Haig, ko je na slavnosti večerji zunanjemu ministru Jugoslavije, Josipu Vrhovcu obljubil, da bo Reaganova vlada z vso odločnostjo nadaljevala z že tradicionalno ameriško politiko podpore neodvisni Jugoslaviji.

Motijo se oni, ki mislijo, da je to stališče stalne pomoči Jugoslaviji in komunističnemu režimu v tej državi bilo posledica nepoznanja dejanskega stanja v Jugoslaviji po drugi svetovni vojni. tako je bilo splošno prepričanje zunaj Jugoslavije. Nasproti temu splošnemu mnenju, da je Tito „dobrovoljen značaj, ki ni zmožen nikomu skriviti lasú“, pa piše Henry Kissinger v svojih spominih na Tita, da „veje iz njega avtoriteta človeka, ki je likvidiral vse svoje tekmece.“ (Objavljeno v Clevelandu, v reviji The Plain Dealer, 8. maja 1980.)

To pomeni, da 35 let po koncu vojne, ob Titovi smrti, mednarodna javnost še ni bila obveščena o usodi srbskih četnikov, hrvatske vojske in slovenskih domobrancev, ki so bili vsi razoroženi in izročeni kot vojni ujetniki v roke Titovim partizanom. In ta „dobričina“, ta „dobra duša“ jih je dal enostavno pomoriti brez sodbe in podminirati v kraške jame. Bili so že pred izročitvijo obsojeni na smrt. Verjetno ne „iz dobrote“ ali „iz usmiljanja“!

Če so vodile politične osebnosti ZDA zares tako dobro poznale te Titove, sicer skrbno prikrivane, vendar pa vsem poznane osebne lastnosti, njegove notranje politične namene: obdržati nad državo absolutno in nesporno nadvlado edino priznane stranke, komunistične partije, čemu je potem severnoameriška vlada Jugoslaviji vse do sedaj spregledovala njene vsej svetovni javnosti znane kršitve človečanskih pravic; sodno preganjanje disidentov, zaporne kazni za dejanja, ki v sosednih zapadnih demokracijah sploh niso smatrana kot kakorkoli kazniva dejanstva, zlasti ne pisateljevanje in sploh časnikarstvo, obramba kršenih pravic lastnega naroda, pravic, ki so sicer zavarovane z ustavo, ki pa v takih (narodnostnih) primerih ne velja ipd. ipd.

Odgovor na to vprašanje je enostaven: Združene države branijo obstoj Jugoslavije le v okviru splošne politike napram Sovjetski zvezi za ohranitev obstoječega stanja povsod na svetu, tudi na Balkanu, torej v

Nadaljevanje na str. 5

Nadaljevanje z str. 4

Jugoslaviji, se pravi le v okviru ohranitve svetovnega miru.

ZDA dobro vedó, da imajo Sovjeti v Jugoslaviji poseben interes: Jugoslavija bi za Sovjete mogla postati odskočna deska za razširjenje njihove moči na Zapad. Ko ne bi bilo več Titove osebne avtoritete, ki bi Sovjete še nadalje ovirala pri njihovem vdiranju preko jugoslovanskih meja, kajti v kolegialni vladi, predvideni po Titovi smrti, za njegovim individualizmom in mednarodnim ugledom, ki je tudi pomenil za Sovjete precejšnjo oviro v njihovih načrtih z Jugoslavijo, ne bi ostalo več niti slodu bi bila neutralizirana tudi upornost komunistične Romunije in bi se takó sovjetskim načrtom odprla vrata na vse področje Balkana. Treba je tu pripomniti oz. poudariti, da je na balkanskem področju Bolgarije za Češko-Slovaško federativno republiko Sovjetom že od konca druge vojne najbolj zvesta zaveznica. Jugoslavija ima v posesti vzhodno obalo Jadranskega morja, ki je najgloblje evropsko celino zajedajoči se zaliv Stredozemskega morja. Ima brez števila naravnih dobro zavarovanih pristanišč, ki bi Sovjetski zvezi dalo odločilno nadzorstvo nad vsemi dohodi vojaških sil Atlantskega pakta proti Srednjemu vzhodu. Takoj bi bile v neposrednosti nevarnosti dve najbolj vzhodni zaveznici oz. članici Atlantske obrambne zveze - Grčija in Turčija - in bi Sovjetska zveza prišla v neposredno bližino Trsta, t. j. najvažnejšega jadranskega pristanišča za vso Srednjo Evropo, prav tako pa bi se nevarno približala Padski nižini, najbolj industrializiranemu predelu vse Italije.

Iz zgoraj povedanega je razumljivega, da je Jugoslavijo tudi po Titovi smrti napram obema svetovnima velesilama treba ocenjevati z dveh vidikov:

1. Prvi je zemljepisni oz. strateški.

Jugoslavija leži od Jadranskem morju in ima številna „topla pristanišča“, po katerih Sovjetsko zvezo skomina že davno in bo prej ali slej skušala priti do njih. Tudi je Jugoslavija mejaš Italije, ki je članica Atlantske obrambne zveze, je pa tudi mejaš Bolgarije, zveste in poslušne pripadnice Varšavskega pakta. Za obe vladi, washingtonsko-republikansko ali demokratsko - in za moskovsko komunistično je Jugoslavija strateško pomembno ozemlje, ki ga nobena ne sme izgubiti v korist druge: ZATO SE OBE trudita in prizadevata za njen nadaljni obstoj in za nedotkljivost njenih obstoječih mejá; to vsaj rebus sic stantibus!

2. Za obe velesili predstavlja Jugoslavija nekaj simbol, nekako jamstvo za nadaljevanje sedanjega stanja v tej državi in zato na vsem balkanskem polotoku, morda celo v vsej Evropi in v skrajnem primeru v nekaterih važnih predelih planeta.

To bi bil nekaj psihološki razlog za (redkokdaj) sporazumno stališče obeh velesil za nek mednarodni problem. Obveljal je torej Churchillov predlog Stalinu v Jalti pred koncem druge svet. vojne o porazdelitvi interesnih področij - za Jugoslavijo 50:50!

Za Washington in - mirno lahko rečemo - za ves Zapadni svet, je Titov upor proti Stalinu pomenil razpoko v drugače menolitnem zidu moskovskega komunističnega, in ga je bilo treba podpreti politično in finančno. Zato so šle milijarde ameriških dolarjev v Titove blagajne in tam večinoma neproduktivno izhlapele in danes predstavljajo jugoslovanski 20 ali več milijardni dolg, ki ga morajo plačevati tudi Slovenci, ker je bil socializiran; niso pa bile socializirane njegove praktične koristi. Teh namreč ni nihče!

Iz vsega zgoraj navedenega je razvidno, da se pri ustvarjanju lastne države ne moremo in iz povedanih razlogov ne smemo znašati na pomoč ZDA. Gotovo ima tam naša ideja, zlasti med slovenskimi izseljenci in zdomci, pa tudi med samimi Američani veliko dobrih in iskrenih prijateljev, ki so z nami v tem za slovenski narod življenjsko važnem vprašanju.

Ideja samoodločbe narodov se je rodila v ZDA že pred skoraj sedemdesetimi leti. Bila je splošno sprejeta, pa vendar za Slovence iz znanih razlogov ni rodila zaželjenega uspeha. Po drugi svetovni vojni se je pod plaščem te ideje rodilo nad sto novih držav; nekatere so po ozemlju in prebivalstvu manjše od male Slovenije. Tudi to pot je Slovenija ostala pod tujo streho, brez lastnega imena. Toda, tudi za slovenski narod bo prišel čas odrešenja in vstajenja!

Nadaljevanje tega sestavka v naslednji številki

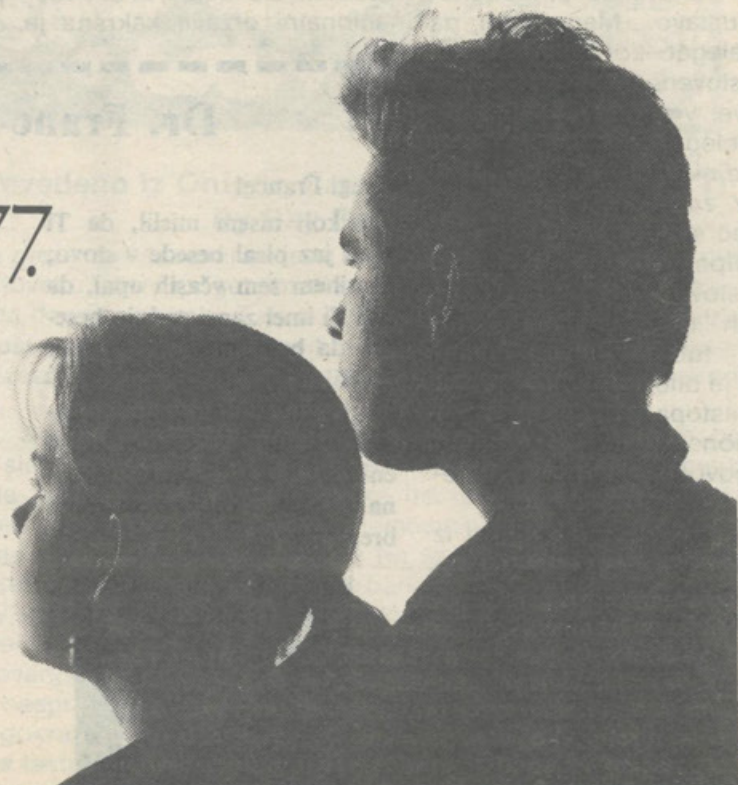
Ne hodiš v šolo?
Nimaš dela?
Si mlajši kot 25 let?

Pomni.

Če ti napraviš svoje, mi te bomo izvežbali in še plačali na delu do enega leta.

Telefonirajte:

1-800-387-0777.

FUTURES

Izvežbanje ontarijske mladine za delo.

Ministry of
Skills Development

Ontario

Minister, Hon. Gregory Sorbara
Premier, Hon. David Peterson

Ludvik Jelenc

LEMONT, Ill. - Ob petih popoldne v petek, 15. novembra 1985, je za vedno zatislil svoje oči spoštovani in poznani rojak, Ludvik Jelenc. Zaradi močnega in krepkega telesnega odpora je zahrbtni bolezní dolgo in uspešno kljuboval. Šele pred tedni je moral v posteljo, iz katere ni več vstal. Doživel je 69. leto starosti.

Ludvik je bil zaveden Slovenec. To svoje slovenstvo pa ni izražal samo v besedah, ampak ga je gojil predvsem v dejanjih.

Ko se je v petdesetih letih začelo organizirano delovanje gibanja za slovensko državnost, se je bil temu Ludvik med prvimi pridružil. Iz tega gibanja se je pozneje porodila Slovenska narodna zveza. V tej organizaciji je bil aktiven skoraj do svoje smrti. V njej je vestno izvrševal razne odborniška mesta in druge naloge.

Bil je tudi zvest podpornik slovenskega tiska, toda ne samo kot naročnik. Na *Ameriško Domovino* je bil naročen vse od prihoda v Ameriko. Vanjo je tudi pisal in je vsako

leto pred Veliko nočjo in pred Božičem nabiral med Slovenci oglase. Menda je samo v letu 1984 nabral za AD oglasov v vrednosti blizu tisoč dolarjev. Prejšnja leta je tudi pobiral naročnino med rojaki za AD. Bil je tudi naročnik, dopisnik in podpornik lista *Slovenska Država*, ki izhaja v Torontu. Prav tako je tudi podpiral koroško Mohorjevo družbo kot ud in kot dobrotnik.

Slovenska fara Sv. Štefana je imela v Ludviku močan stebber. Podpiral jo je tako gmotno kot moralno. Bil je tudi stalen obiskovalec slovenske službe božje. Redka je bila slovenska sv. maša, da se je ni udeležil. Rad je zahajal v slovenski božjepotni Lemont in ga tudi podpiral.

Skratka, podpiral je in se tudi udeleževal raznih aktivnosti na polju slovenstva, tako verskih kot kulturnih, tako rodoljubnih kot družbenih. Slovenstva ni samo doživljal in podpiral, tudi branil ga je odločno, če je čutil, da je bilo to potrebno.

V mnogih ozirih je bil javni

delavec na slovenskem društvenem polju, toda vedno je ostal skromen. Za svoje nesebično delo ni nikdar želel nobenega priznanja, kljub temu, da ga je nedvomno zaslužil.

Ludvik Jelenc se je rodil v Kamni gorici na Gorenjskem na dan 12. avgusta 1916. V šolo je hodil v Selcih nad Škofjo Loko. V Avstrijo je prišel že leta 1943 in je tam tudi pričakal konec vojne. Za svojo življenjsko družico si je izbral gdč. Maro Velbl. Poročila sta se leta 1949 v Št. Vidu na Glini, severno od Celovca, na Koroškem.

Kmalu po poroki sta se podala v Ameriko in prispela tu julija 1949. leta ter se naselila v Chicagu. V zakonu sta se jima rodili dve hčerki.

Ludvik je dobil službo pri American Forge, kjer je delalo lepo število Slovencev. Po upokojitvi se je mislil podati v toplejše podnebje, toda ga je pri tem prehitela smrt.

Pokopan je bil v ponedeljek, 18. novembra 1985. Naj mu bo lahka ameriška gruda.

Gospa Mari in hčerka naše sožalje kakor tudi številnim ostalim sorodnikom.

Tone Arko

Zgodovina-učiteljica!

V knjigi *Škof Rožman III.* na strani 737 navaja pisatelj dr. Jakob Kolarič poročilo frančiškanskega patra Kazimirja Zakrajška o „Slovenskem Ameriškem Narodnem Svetu (SANS), ki so ga ameriški Slovenci ustanovili na narodnem kongresu, ki je bil v Clevelandu, Ohio, v dneh od 5. do 7. decembra 1942, z namenom podpreti borbo Slovencev za osvoboditev in združitve vseh Slovencev v Jugoslaviji ter izvoliti enotne vodstvo, ki naj v bodoče predstavlja ameriške Slovence. ...Različnost mišljenja se je pokazala tretji dan..., ko se je namreč Anton Grdina opogumil in pred vsemi udeleženci glasno in odločno pribil, da so **partizani komunisti**. Protesti nekaterih so prepričali, da ni mogel več povedati.

Tudi **volitve** SANSovega odbora so se izvršile tako, kakor se voli pri **komunistih**. Vse osebe, ki naj bi vodile SANS, so bile že vnaprej določene in zborovalci so jih brez opozicije potrdili“. Resnična „demokracija“, kaj ne?

Novice iz Slovenije

STANE BUDA

V članku „Milka v podnaslovih?“, ki je izšel v ljubljanskem „Nedeljskem dnevniku“ z dne 20. 1. 85, beremo - poleg obveznega klanjanja in pokorovanja „bratstvu“ kar se tiče uporabe slovenskega jezika - tudi naslednje zanimive trditve:

„Slovenski pesnik Janez Menart je na javni tribuni „Slovenski narod in slovenska kultura“ kritiziral slovenske delegate (poslance, m. op.) v zveznih ustanovah, češ da samovoljno govorijo v slabem srbohrvaškem jeziku in tudi dejal, da „kdor v zvezni skupščini ne govori v slovenščini, izpodkopa ustavo... Menart trdi, da se delegat kot posameznik, rabi slovenščine sicer lahko odpove, vendar pa te pravice kot delegat nima, saj za kaj takega ni bil pooblaščen.“

„...V zadnjem času je bilo namreč slišati in tudi prebrati več pripomb glede rabe ali nerabe slovenščine tako v programih ljubljanske televizije kakor tudi drugod. Veliko hudih je bilo izrečenih tudi zaradi nastopa nekega zveznega funkcionarja, sicer Slovenca, ki je govoril avditoriju v Sloveniji v srbohrvaščini...“

„Naš bralec Mitja Krištof iz Ljubljane govori o zanemarjanju slovenščine v prid večinskega (srbskega - m. op.) jezika v Jugoslaviji že kot o cenzuri... „Ne upam si pomisliti, končuje svoje pismo M. Krištof, kaj menijo o takšnem odnosu do slovenske besede naši zamejci, saj s takšnim ravnanjem spreminjajo njihov boj za slovenščino v pravo burko.“

„Pripomba je sama po sebi tehtna, kajti tu imamo republiško ustavo, ki v svojem 212. členu pravi, da vsi, ki opravljajo družbene službe na področju SR Slovenije, poslujejo v slovenskem jeziku... Znano je tudi... da raba slovenščine v javnih službah peša, zato je prav, da se oglašajo ljudje, kadar jih vse to zabolj.“

„V Sloveniji je javni jezik slovenski... zato je prav, da so med nami Slovenci, ki se oglašajo, kadar je kršeno ustavno načelo rabe ali nerabe slovenskega jezika v javnem življenju v Sloveniji, kakor tudi rabe slovenščine v zveznih telesih. Na to je treba opozarjati, za svoj jezik se moramo boriti, skrb za jezik je hkrati tudi boj za našo samostojnost in svobodo.“

„Pred tedni se je razvila kar žolčna razprava o tem, ali sme slovenski javnosti delavec, ki sicer dela v zveznem telesu, govoriti v Sloveniji javno v srbohrvaščini. Jezikovno razsodišče je končno sklenilo: **če bomo vedno prilagali velikemu ali večinskemu jeziku, bomo v tem pogledu tujci v lastni hiši!**“ (Podčrtano v časopisu - m. op.) Prav pa se nam zdi opozoriti še na nekaj: če se naši delegati zaradi učinkovitosti dela v jezikovnih zadevah prilagajo okolju v katerem delajo, bi bilo toliko bolj logično pričakovati, da se bodo tudi ljudje, ki so prišli v Slovenijo živeti in delati, prilagodili novemu okolju in se skušali čimprej naučiti slovensko, ne pa da v sporazumevanju s Slovenci trmasto vztrajajo v svojem jeziku... Niso redki primeri, ko taki ljudje (južnjaki

- m. op.) celo izrečno zahtevajo, da bi se slovensko okolje podredilo njihovim jezikovnim navadam. To pa je seveda nasilje, ki ga je treba čimprej in kar se le da odločno izkoreniniti.“

„Večina praktičnih vprašanj sporazumevanja, ne samo v zveznih organih, izhaja iz preprostega, nič kaj razveseljivega dejstva, da smo v Jugoslaviji v vseh letih skupnega življenja premalo storili za to, da bi se razumeli med seboj vsi pripadniki narodov in narodnosti... in tako Slovenca na beograjskih ulicah tudi v letu 1985 še vedno skoraj nihče ne razume... Do ideala, ki bi v večnacionalni državi, kakršna je

Jugoslavija, moral biti uresničljiv, da bi moral namreč vsakdo vsaj razumeti vsakogar, je pač še zelo daleč...“

To se resne besede, saj je iz njih razvidno, da končno tudi slovenskim komunistom - verjetno so uredniki „ND“, ki so članek odobrili, kakor tudi člankar sam, komunisti ali vsaj člani komunistične partije. Ni vseeno, če se slovenščina omalovažuje in zaničuje in da jim gre že „na živce“ uporaba srbskega ali hrvaškega jezika v Sloveniji. „Srbohrvaški“ jezik je namreč sploh ne obstaja. Uporaba te besede je samo odsev bivšega kraljevkega in sedanjega komunističnega srbskega centralizma.

Dr. Franc Grum

Dragi France!

Nikoli nisem mislil, da Ti bom jaz pisal besede v slovo; na tihem sem včasih upal, da boš Ti imel zame zadnjo besedo: da boš omenil, kako sva marsikaj skupaj naredila, marsikaj skupaj napisala, predvsem pa, da sva bila vseskozi enih misli in v isti cilj zagledana... Samo to, vse drugo je brez pomena...

prof. dr. Franc Grum

Najvišji Gospodar nas vseh pa je hotel drugače in zdaj ne vem, kje naj začnem, da bom povedal, kar v srcu ob tej žalostni uri čutim, in da tistih, ki za Teboj žalujejo, ne bom še bolj potrl, ampak jih po svojih močeh dvigal k upanju, ki se je Tebi že v vsej polnosti izpolnilo. Govorim Ti kot domobranec domobrancu, predvsem pa kot prijatelj prijatelju.

Ne vem za Tvoje zasluge in hrabrosti meč revolucijo (ker o tem nisi nikoli govoril), toda Tvoje rane so pričale, da jih ni bilo malo. Vem le, da si bil med prvimi, ki so se uprli veliki laži 20. stoletja, vem, da si bil vedno prvi v načrtih in delu, zato nam boš kot prvi ostal še naprej, čeprav si že odšel po plačila za svoja dela.

Prvič sva si izmenjala misli nekako pred 30. leti, ko še nisi vedel, s kom si se srečal na teh tujih poteh. Že ob tem prvem pismu sem spoznal, da Ti je domobrantska ideja svobode tako velika in sveta, da ne sme biti pozabljena in zakopana v Kočevskem Rogu. Bolele so Te rane naših invalidov, na katere takrat ni nihče mislil. Vedel si tudi, da našega upora proti zlagani rdeči tiraniji ne bo nihče zapisal, če tega ne bomo naredili mi, preživeli priče tistih krvavih dni.

Ko so drugi še vsi s strahom v očeh kukali iz raznih skrivališč, je Tebi že bilo jasno, kaj nam je bilo v tistih dneh potrebno. Mislil si na organizacijo, ki naj v drugih okoliščinah in z drugačnimi sredstvi nadaljuje delo, ki so ga slovenski domobranci začeli. Po Tvoji zamisli je zrasla Zveza slovenskih protikomunističnih borcev, ki je po krajevnih društvih našla pot čez vse kontinente. Že na prvi seji si organizaciji začrtal smer:

povedati svetu resnico o rdeči revoluciji na Slovenskem,

po naših močeh skrbeti za domobrantske invalide in

nadaljevati boj za resnično svobodo našega naroda.

Na razvalinah izdajstva in grobov smo stopili v nove vrste ter šli na delo, Ti pa si vseskozi kazal pot, ki je bila brez ovinkov, prav zato pa polna ovir od vseh strani. Stopal si naravnost, govoril resnico, čeprav je bilo dostikrat hudo in težko. Šel si tudi preko tega, zato smo dvigali, kar so mnogi zavrgli, in svet nas je največ po Tvoji zaslugi spoznal in ocenil.

Žarele so Ti oči, če so naše knjige in revije razkrinkale to ali ono komunistično laž, še bolj si bil vesel, ko so naše podpore invalidom in drugim potrebnim iz skromnih dolarjev prešle v tisoče in stotisoče in si vedel, da smo s tem obrisali marsikatero solzo, ali pa jo spremenili v solzo veselja.

Že doma so Te obsojali zaradi Tvoje idejne odločnosti, še bolj so Te zasovražili potem, ko tudi v Ameriki nisi prenehal izpričevati resnice. Ko je bilo težko, da si se dostikrat počutil sam na svetu, nisi klonil, ampak podžigal in hrabil še druge: Nič ne pomaga, če je lahko ali težko, moramo ostati v prvi liniji, dokler pravica ne pride na dan in bo belo...belo, rdeče pa rdeče. In kolikokrat si ponovil: domobranec sem bil, domobranec bo tudi umrl!

Zdaj se je izpolnilo tudi to... Tvoje besede ne bo več, toda Tvoj zgled bo ostal z nami kot ukaz in Tvojih ciljev ne bomo spreminjali. S tabo se je podrl steber, ki je nosil idejo slovenske svobode in nam neustrašno kazal pot od prvega dne. Brez Tebe se počutimo kot otroci brez očeta in Te pogrešamo že zdaj. Samo obljubljam Ti, da bomo strnili svoje vrste in nadaljevali idejni boj, katerega si Ti tako dolgo vodil.

Ob misli nate, dragi France, mi še nekaj stopa pred oči: s kakšno vero si nam za praznike tolikokrat narisal božično zvezdo in jo kot simbol miru v

okrožnici poslal vsem soborcem ter vsem dobrim ljudem po svetu. Verjetno ni samo slučaj, da si nas zapustil prav v tem času, ko je misel na mir tako živa. Prepričan sem, da to zvezdo že gledaš v vsej svetlobi na večnem nebu ter uživaš mir, ki si ga iskal, zanj delal in po njem hrepenel v življenju.

In še nekaj mi prihaja na misel v tem mrazu in snegu: Ko Ti v večnost ponujam roko in Te prosim: pozabi, France, kar je bilo med nami navzkriž, se mi zdi, da Bog hoče od nas več kot besed, zato je tole žalost določil in postavil v čas, ko Ti moramo v burji in zamehtih dokazati, da Te imamo radi.

France, ko nas gledaš, zbrane ob Tvojem vse prezgodnjem grobu, si gotovo vesel, kakor si bil vselej, ko smo stari borci prišli skupaj. Gotovo vidiš našo dobro voljo in sklep, da bomo nadaljevali, kar smo skupaj začeli, dokler naša domovina ne bo svobodna. Kar pa bo naši dobri volji in moči manjkalo, pa Ti pride ni s svojo priprošnjo pri Bogu, v mogočnem zboru s tistimi, katerim v spomin si toliko žrtvoval.

NOVICE IZ KOROŠKE

KOROŠKI PARTIZANI. Premnogi Korošci skušajo opravičiti to vojaško roko partije, češ, naši koroški partizani so bili nekaj posebnega, nekaj izrazito narodnega. Dejstva govore povsem drugoče. Organizacija je bila začeta in vodena od matične partije (v Sloveniji). Vojaških akcij je bilo malo. Ves poudarek je šel na izgradnjo komunistične organizacije, za prevzem oblasti po končani vojni. Teror je bil težak z običajnim mučenjem in likvidacijo in je bil dosegel število 60, končal je s smrtjo 99 tih, ki so jih maja 45 odvlekli iz Koroške. Kakega zunanega znaka, da naj bo Koroška slovenska, ni bilo med revolucijo, niti ob zasedbi, ki je končala s pogodbo za umik vojske SFRJ za ceno predaje jugoslovanske opozicije. Da je koroški problem bil vedno gledan samo s svetovne partijske politike, pišejo komunisti sami v knjigi *Koroški Slovenci v Avstriji*; (založba Komunist Ljubljana 1985) na primer ko piše o plebiscitu: st. 38/39 „Kongres KPJ v Vukova-

ru 1920 o plebiscitu... komunistično orientirani proletariat na Koroškem odklanja plebiscit, ki nam ga je servirala pariška gospoda. To izjavo je pozdravil ves kongres enodušno.“ (torej tudi slovenski delegati, op. ur.). Tako poveljevali Lovro Kuhar - Prežihov Voranc - je pa v avgustu 1920 pod pseudonimom Koroški delavec v „Rdečem praporu“ takole napisal: „Korošci zavedni proletarci in komunisti naj na dan glasovanja ostanejo doma in s tem pokažejo, da ne priznavajo določb Pariza... Delavstvo ne prepričaj se, pod katero kapitalistično državo hočeš pripasti, okleni se komunistične stranke, ki bo vse narodnostne prepire rešila bolje kot Pariz in antanta.“

V spomin pokojnega Ludvika Jelenca darovala Vera in Lojze Gregorič US \$25 za Slovensko Državo.

HIGH PARK CYCLE & SPORTS

Cena \$74.90

Če prinesete ta odrezek iz Slovenske Države dobite popust v vrednosti \$5

1168 BLOOR ST.W.
WEST OF DUFFERIN
TORONTO, M6H 1N1
(416) 532-7300

Ján J. Bučo

Poznane evropske sanke za razvedrilo otrokom in odraslim.

Največja izbira dvokoles in najboljših sank.

Obiščite naše trgovske razstavne prostore in pri nakupu s tem odrezkom iz Slovenske Države dobite popust \$10 če vaš nakup presega vrednost \$100.

IZPOSOJUJEMO IN POPRAVLJAMO!

25LETNICA ZVEZE KANAOSKEGA ETNIČNEGA TISKA

Zveza kanadskega etničnega tiska je bila ustanovljena 9. marca 1958 ob navzočnosti nad 40 zastopnikov etničnega tiska iz cele Kanade. Zveza je praznovala svojo 25letnico na konvenciji v Ottawi 12. in 13. novembra 1983, toda knjiga za to obletnico je izšla šele pred kratkim. Knjiga je naslovljena:

TWENTY FIVE YEARS OF CANADA ETHNIC PRESS FEDERATION

Uredil jo je Joseph M. Kirschbaum s pomočjo odbora, ki so ga sestavljali V. Mauko, O. Romanyschyn, A. Gregorovich in M. S. Qadri. Knjigo je tiskala Toronto University Press. Finančno sta jo podprli federalna in ontarijska vlada.

Odlično opremljena knjiga vsebuje čestitke zastopnika kraljice v Kanadi, federalnih in provincialnih vlad, ministrov, senatorjev in zastopnice Canadian Scene.

Prvi del knjige poroča o nastanku Zveze in njenem delovanju; drugi del opisuje delovanje štirih provincialnih organizacij (v Ontariju, Britanski Kolumbiji, Manitobi in v Quebecu); tretji del govori o vlogi in izgledih etničnega tiska v Kanadi, četrti del vsebuje kopije 27 dokumentov (spomenic in dopisov). Zaključuje jo seznam knjig o etničnih skupinah v Kanadi. Knjiga vsebuje tudi 7 strani fotografij, v glavnem predstavnikov Zveze s predstavniki vlade, mnogo fotografij pa je tudi vključenih med besedilom.

Zgodovinski del je bil zamišljen kot poročilo vseh predsednikov Zveze o dejavnostih v dobi, ko so ji predsedovali. Ker ni mogel dobiti poročil od prvih dveh predsednikov, sodnika J. W. Lindala (1958 - 1962) in Bruna A. Tenhunena (1962-1964) je dr. Kirschbaum preskrbel za nadomestke, ostali predsedniki pa so podali svoja lastna poročila: Charles E. Dojak (1964-1967), dr. Joseph M. Kirschbaum (1967-1970), Leo J. Lezack (1970-1972), Vladimir Mauko (1972-1977), dr. Joseph Kage (1977-1980) in dr. Joseph M. Kirschbaum (1980-1983). Dr. Kirschbaum je napisal tudi poročilo o posebnih podvzetjih Zveze v teh 25 letih - o etničnih arhivih, o seriji knjig, ki opisujejo življenje raznih etničnih skupin v Kanadi, o regionalnih središčih za etnične študije, dr. Kage pa je dodal poročilo o studiji o možnostih kanadskega etničnega tiska.

V drugem delu opise V. Mauko zgodovino in delovanje Društva ontarijskega etničnega tiska (ustanovljeno l. 1951), M. J. zgodovino Društva etničnega tiska v Britanski Kolumbiji (ustanovljeno l. 1959), M. H. Hykawy Društva etničnega tiska v Manitobi (ustanovljeno l. 1942) in dr. Joseph Kirschbaum Društva etničnega tiska v Quebecu (reorganizirano l. 1972).

V tretjem delu razpravlja dr. Kirschbaum o vlogi etničnega tiska v življenju Kanade ter o etničnem tisku in večkulturnosti. Ta del zaključuje razprava Stana Zybala o vprašanju preživetja etničnega tiska v Kanadi.

Kot ugotavlja urednik dr. Kirschbaum ni ta knjiga zaokroženo napisana zgodovina Zveze kanadskega etničnega tiska, marveč samo gradivo za tako zgodovino, ki jo bo moral nekdo šele napisati. Vsebuje pa, in ohranja, važne podatke o vplivu etničnega tiska in njegovih predstavnikov v razvoju Kanade, ki ga splošna javnost mnogokrat prezre.

Že iz tega kratkega poročila je razvidno, da številčna moč posrednih etničnih skupin, čeprav važna, ni vedno najbolj odločilna. Osebni prispevek dr. Kirschbauma kot zastopnika Slovkov in Vladimira Mauka kot zastopnika Slovencev pri delovanju Zveze je vsekakor mnogo večji kot bi ga mogli pričakovati zgolj na podlagi številčnosti etničnih skupin, katerim pripadata.

dres

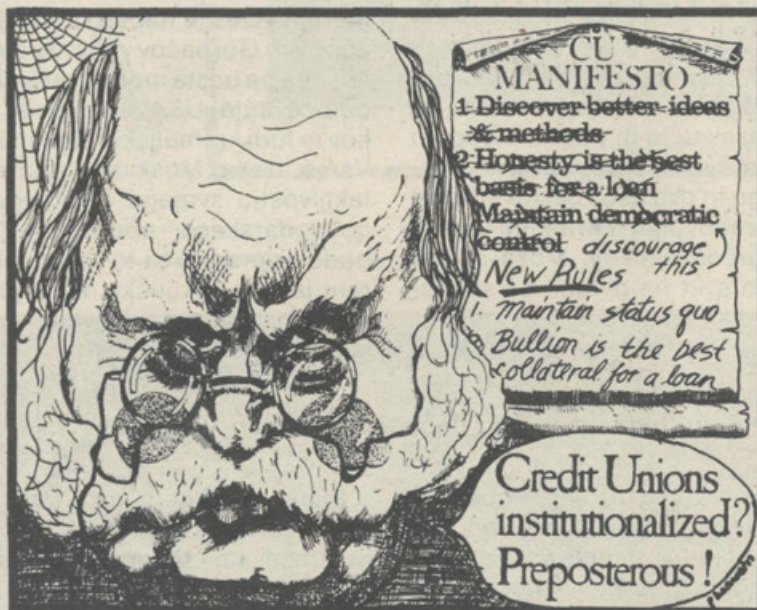
KNJIGA PROF. ORAŽMA - UČNA KNJIGA NA KITAJSKEM

Profesor državne univerze Kansas France Oražem, ki je napisal pred leti s prof. Johnom P. Dollom učno knjigo za agrarne ekonomije Production Economics (založba John Wiley & Sons), ni doživel samo, da je knjiga že izšla l. 1984 v drugi izdaji, marveč je dobil obvestilo, da so jo Kitajci izdali l. 1984 v kitajskem prevodu v Pekingu. Za knjigo so zvedeli, ker jo je porabljal prof. dr. Erwin Reisch (Univerza Hohenheim v Stuttgartu) pri svojih predavanjih v seminarju agronomске ekonomije na Kitajskem, ki se ga je udeleževalo 56 profesorjev in predavateljev iz cele Kitajske.

SEPARATISTIČNE CELICE V JUGOSLOVANSKI TAJNI POLICIJI

4. decembra 1985 je prinesel časopis Die Welt dopis Carla Gustafa Strömna o končanem procesu v Skopju, v katerem so - poleg drugih, med njimi pesnik Jovan Koteski - dobili dolge zaporne kazni tudi dva bivša člana tajne policije ter en upokojen policaj. Obtoženi so bili, da so pripravljali in izvedli več bombnih napadov, naperjenih proti Srbom in Albancem v Macedoniji. Obtoženi so bili tudi, da so imeli zvezo z "ilegalno macedonsko vlado" in s "centralnim komitejem IMRO" (macedonska revolucionarna organizacija, ki je bila med drugim odgovorna tudi za atentat na kralja Aleksandra). Macedonci bi se radi znebili tako Srbov kot tudi Albancev, ki postajajo vedno večja manjšina v Macedoniji. Vlada vidi za tem gibanje za uresničitev Velike Macedonije, ki bi nastala kot samostojna država s priključitvijo macedonskega ozemlja v Bolgariji in v Grčiji. Tako se je pojavilo narodnostno vprašanje tudi v tem delu Jugoslavije, kjer doslej še ni bilo perece.

Ali Kreditne Zveze zgubljajo svoj prvotni namen?

(Prevedeno iz Ontario Credit Union News, July 77)

By Ray Bauschke

Kreditne zveze so bile ustanovljene v zgodnjih 1900h z namenom pomagati „malemu človeku“, ki ni mogel dobiti posojila pri velikih bankah, če ni mogel dokazati, da denarja ne rabi. Takrat so Kreditne zveze prevzele načelo, da je osnovna poštenost posameznika najboljšo jamstvo za posojilo. Tako so takrat Kreditne zveze začele opravljati prepotrebno poslanstvo med preprostim ljudstvom.

Pozneje, zlasti po 70h naprej, pa so te iste ustanove začele postajati institucije, slične bankam: izdajati so začele travellers cheques, money orders, share drafts, komercialne accounte, čeke, itd. Istočasno pa so začele uvajati težje pogoje za posojila. S temi spremembami je združno gibanje začelo izgubljati na svojem prvotnem pomenu (in se izpostavilo nevarnosti, da jih bodo oblasti začele smatrati za navadne bančne ustanove, seveda s plačevanjem davkov, ki za korporacije dosegajo 50% dobička. op.). Tako danes gibanje trpi na bolečinah institucionalizma; osebne koristi prevladujejo.

Nasprotovanja „večno“ (op.) izvoljenih odbornikov novim idejam, novim metodam, nasprotovanje k izboljšanju novih družabnih potreb (npr. rebate), imajo mnogokrat svoje korenine v javnem ali prikritej namenu ohranjanja svoje položaje za lastne interese, kakor da bi imeli do njih (položajev) edino oni pravico.

Članek zaključuje z mislijo: krivi za trenutno stanje niso tisti, ki so se povzpeli k vodstvu, pač pa apatično članstvo, ki se ne poslužuje svojih volilnih pravic s katerimi bi na demokratični način izvrševali nad zadrugami svojo kontrolo. Manj kot 10% članstva, se po mnenju pisca, poslužuje te demokratske kontrole. Ostali so se vdali v usodo, da se ne da nič spremeniti. S tako mentaliteto pomagajo ohranjanje status quo, ki okostenjuje ljudsko gibanje v institucionalna podjetja.

OBVEŠČEVALNA SLUŽBA:

Naše Novine (31. 10. 1985) delajo silno kampanjo proti obiskom srbskih kulturnikov kot Mome Kapora in drugih v Kanado, kjer se srečajo z nasprotniki režima in celo predavajo v Srbski nacionalni akademiji na Torontski univerzi. Pričakovati je, da bodo nastale sitnosti za te obiskovalce doma. Za Kaporo se je gonja že začela, zaenkrat samo po časopisih. NN stavijo g. Nikoli Pašiču, vnuku srbskega politika sledeči predlog za SNA: javno naj se odpravi četništvo in na njihove prireditve naj povabi diplomatske zastopnike SFRJ. Vse bolj prevlada vtis, da si nekateri v Kanadi zamišljajo, da živimo na Golem otoku, kjer oni igrajo vlogo polit komisarja!

PRISPEVEK JUGOSLAVIJE K ZMAGI NAD FAŠIZMOM

Delež Jugoslavije v boju proti fašizmu je izredno pomemben. Narodi in narodnosti naše domovine so lahko ponosni, saj je malo narodov, ki so glede na velikost in število prebivalcev storili toliko kot Jugoslavi. Že leta 1941 je na tleh Jugoslavije bilo 25 nemških in italijanskih divizij, ki so skupaj štejele nad 420.000 vojakov! Te divizije bi bili krepko potrebovali na drugih frontah, vendar jih ni bilo mogoče odpeljati zaradi narodnoosvobodilnega boja jugoslovanskih narodov in narodnosti. K temu številu pa kaže dodati že v prvem letu vojne še 105.000 pripadnikov ustaško-domobranskih formacij na Hrvaškem, 15.000 pripadnikov srbske kvasilinske vlade, dve bolgarski in eno madžarsko divizijo. Razmerje sil je takrat bilo sedem sovražnikovih vojakov proti enemu partizanu! Toda narodnoosvobodilno gibanje se je razvijalo in naraščalo. Ob koncu 1944. leta smo imeli že 500.000 partizanskih borcev, sovražnik pa je tudi takrat imel 25 svojih divizij in številne druge enote. Tako so med vojno partizani zadrževali skoraj 50 sovražnikovih divizij, ki zato niso mogle ne na vzhodno ne na zahodno fronto.

Med narodnoosvobodilnim bojem so pripadniki NOV in POJ izločili iz bojnih vrst več kot milijon sovražnikovih vojakov. V štirih letih je bilo na naših tleh ubitih okoli 450.000, samo v sklepnih operacijah na ozemlju Slovenije in Koroške pa je bilo skoraj 300.000 ujetih. Partizanska vojska, ki se je praviloma preskrbovala z orožjem, zajetjem od sovražnika, je uničila ali zaplenila 500.000 pušk, 13.000 strojníc, 4650 topov, 928 tankov, 309 letal in velik drug vojni plen.

Toda cena zmage, ki so jo plačali naši narodi in narodnosti, je bila ogromna. Več kot milijon in sedemsto tisoč žrtev smo imeli. Od tega je 305.000 borcev padlo v spopadih na bojiščih Jugoslavije, drugi so bile žrtve fašističnega terorja, življenje so izgubili kot talci in v številnih taboriščih smrti po vsej Evropi. Tako je življenje izgubil vsaki deseti Jugoslovan. 400.000 borcev pa je bilo ranjenih. Več žrtev sta imeli samo Sovjetska zveza in Poljska. Ogromna je bila tudi naša gospodarska škoda, saj je ocenjena na več kot 47 milijard dolarjev.

Pavlihoa Praktika 1985

SLOVENSKO DRŽAVO LAHKO KUPITE V TRSTU:

Libreria TERGESTE S. a. s.

di Liviana Biecheri & C.

Piazza Della Borsa, 15

TRIESTE

Tel.: (040) 64 980

in v Celovcu pri uredništvu tednika NEDELJA v posloplju Mohorjeve družbe.

Nadaljnje naslove bomo objavili naknadno.

Kali ženevskega srečanja

Zgodovinsko ženevsko srečanje med vrhovi dveh svetovnih sil USA in URSS je dalo svetu novo upanje za bodoče sporazume. Svetovni tisk primerja ta dogodek s klitjem semena, ki naj bi se razcvetelo in pognalo bogato klasje. Razgovori so se razvijali v najožjem krogu in dva tisoč časnika se je moralo zadovoljiti s kratkimi izjavami obeh predstavnikov. Moža sta se spoznala in svet ne dvomi, da so razgovori potekali v najresnejšem vzdušju Mrzla vojna med Kremeljem in Belo hišo se bo do 2.000 verjetno zmanjšalo. Ženevsko seme bo klilo počasi. Treba bo zhrabljeni klice, da bodo življenjsko pognale, sicer ni pričakovati žetve. Gospodarske razmere v obeh gigantskih deželah narekujejo previdnost in potrpljenje, sicer je vsak sporazum nemogoč in zapisan neuspehu, zlasti v osrčnem vprašanju obrambe in razoroževanja obeh dežel. Moskovska „Rdeča zvezda“ je po zborovanju kremeljskega politbiroja nakazala Reaganovo nepopustljivost v vsemirski obrambi in navedla znova nekaj motivov, ki izražajo Gorbačovo nezadovoljstvo. Ključ bodočih razgovorov bodo nedvomno Evropa, zlasti Nemčija in Francija ter satelitske države.

Schultz se je 13. XII. sestal najprej s posvetovalnimi zavezniki organi v Belgiji in kratke izjave potrjujejo, da USA ne opuščajo svojih predlogov o razoroževanju. Sovjeti trdijo, da so že umaknili misile iz Evrope in jih namestili v področja preko Kavkaza. Če je res, bo razjasnila bližnja bodočnost. prihodnost.

Schultzovi obiski na Madžarskem, Romuniji in Jugoslaviji imajo obveščevalni pomen. Ti stiki niso zakrili želja politikov omenjenih držav, ki so v stvarnosti odvisne od Sovjetije. **Politični oreh je trd in sovjetskih lupin ni lahko streči, ker je sladka vsebina jederc določena v prvi vrsti za Sovjetijo. Schultzov obisk v Belgradu je važen tudi za našo domovino Slovenijo, ki jo zaradi industrijske razsežnosti gospodarska kriza zelo tlači. Jugoslovanske republike bodo morale v bližnji bodočnosti resno urediti svoje notranje razmere. Slepi unitarizem KPJ ni porok miru med republikami, še manj razseljevanje Srbov, Hrvatov in Albancev. Mislimo na nasilno preseljevanje. To je mogoče uravnati na miren način in z veliko modrostjo. Osamljeno unitaristično mišljenje v državi in redkih političnih zdomcev sta slovenski narod in zdomstvo že odpisala.**

Sovjeti bodo v bodoče usmerjali svojo politiko z željo in zahtevo, da Evropa ostane nenapadalna. Malo verjetno je, da bodo Nemčija, Francija, Italija in Anglija pristale na to, ker bi s tem URSS dosegla ločitev USA od Evrope. Bodoči razgovori med Reaganom in Gorbačovom se bodo bržkone razvijali v soglasju Natovih sklepov in stvarnih odnosov med Sovjeti in Ameriko. Vse bo odvisno od pobud z obeh strani, ki bosta prisiljeni premagati prenapetost. Partnerja bosta morala upoštevati želje Nemčije in Francije, držav z jasno evropsko politiko in odnosov do USA. Globalnih vojsk ne bo, verjetno še lokalne, ki so in bodo tudi bodoče odvisne od oboroževanja velesil. Sedanje jugoslovanske oblasti bodo ta dejstva morale upoštevati in zasledovati z vso resnostjo, sicer lahko doživimo velika presenečanja.

Leto 1986 bo čas žive diplomatske delavnosti. Nekateri pozitivni znaki pomirjenja so že na političnem obzorju, čeprav je že danes jasno, da se bodo Nemčija, Francija in Anglija prizadevali usmerjati evropsko politiko po De Gaullovi zamisli-svobodo Evrope od Gdanska do Trsta, od Londona in Pariža do Urala. **Vprašanje Srednje Evrope in**

majhnih narodov bo trd voz, ki ga morajo velesile načeti razvozljati. Reaganov in Gorbačov vpliv je v svetu zrastle, oba pa bosta morala računati na soodločevanje USA evropskih zaveznikov in tudi kremeljskih satelitskih držav Vemó, da bo Moskva vztrajala z nedotakljivostjo svojega celotnega pol. in gospodarskega področja. Zavezniki bodo primorani za to rešitev skristilizirani jaltske zaključke, ki so jih Sovjeti po zavezniški zmagi izvajali in jih izvajajo še sedaj protipravno.

Vse to dogajanje je postavljeno pred človeštvo v zakriti in nejasni luči. Nad svetom še vedno bdi Jalta. Upajmo, da se ne obnovila in ponovila.

Svobodni svet in majhni narodi pozdravljajo razgovore za pravični mir in razoroževanje. Zadnja škofovsko sinoda s Svetim Očetom na čelu priporoča dialoge v Ameriki, Evropi in drugih kontinentih.

Nemški „Die Welt“ je poročal, da je Poljak Walesa pristal na razgovore z generalom Jaruzelskim in ga označil za poljskega rodoljuba. **Njegova primerjava o čistem zrnu in plevelu je značilna in podobna pisanju slovenskih rojakov v „Družini“, „Ognjišču“, „Novi reviji“ in v „Mladini“.**

Slovenskega problema sicer ne moremo primerjati s poljskim. Naša domovina je izven sovjetskega okvira in jugoslovanski narodi bodo svoje probleme reševali sami. Ne dvomimo, da bodo tudi veliki take odločitve zaradi miru v Evropi pozdravili in podprli. Slovenska vztrajnost in predvidnost sta jamstvo, da bodo slovenske klice pognale klasje. Z zaupanjem v slovenski narod se pripravljamo vsi Slovenci doma, v zamejstvu in zdomstvu na narodno žetev miru in svobode. Suvereni državi Sloveniji.

Slavko Skoberne

CERKEV SV. JANEZA stoji na severni strani odtoka Bohinjskega jezera in je neverjetno skladno vključena v okolico.

Prosimo, poravnajte naročnino in s prispevki v tiskovni sklad pomagajte našemu listu za uspešno ohranjanje med nami naše materine besede!

S. D.

Samostojnost in konfederacija

Stane Buda, Argentina

Pri proslavi 20-letnice Slovenskega doma v Torontu je bil slavnostni govornik g. P. Klopčič iz njegovega klenega govora, ki ga je objavila tukajšnja „Svobodna Slovenija“ z dne 23. 5. 85 sem prepisal nekaj trditvev, ker mislim, da jih bo treba razčistiti, da se tako dobi - v javni debati seveda, saj prav zato obstaja naše časopisje - jasna slika o tem, kar je govornik predplagal.

Najvažnejše - po mojem mnenju seveda - bi bile naslednje njegove trditve:

„...Veliko tujih opazovalcev je mnenja, da je edina rešitev za Jugoslavijo, da formalizira in legalizira to konfederacijo ali bolje zvezo suverenih držav. Razčistiti moramo pojme: kakšna zveza držav bi bila sprejemljiva za Slovence?... Zveza držav bi bila sprejemljiva pod naslednjimi pogoji:

a) Slovenija bi morala imeti lastno vojsko... Ta vojska bi morala biti nastanjena samo v Sloveniji, kjer ne bi smelo biti nobenih drugih vojaških sil...

b) Slovenija bi prispevala k zveznemu proračunu največ 10% narodnega dohodka. V Sloveniji bi morale ostati 90% vseh deviz, ki bi jih dobila Slovenija od izvoza blaga, turizma...

c) ...Morda bo kdo dejal: To so sanje! Toda povem Vam, če bi kdo dejal pred 200 leti, da bo Slovenija kulturno tako ustvarjalna in gospodarsko tako močna kot je, bi ga verjetno razglasili za neuravnovešenega...

Prepričan sem, da bo preteklo precej manj kot 200 let, ko bo Slovenija suveren narod v demokratični Evropski skupnosti narodov...

Mnenja sem, da bi se o teh trditvah dalo razpravljati in to iz naslednjih razlogov:

1) Ali lahko postane Jugoslavija zveza suverenih držav? Ne - nikdar in nikoli! Jugoslavija je kot mednarodno priznana država lahko samo ali demo-

kratična ali totalitarna; centralistična ali federativna država. Mnenja „tujih opazovalcev“ so torej napačna, ker mogoče niti ne razumejo, kaj je to konfederacija. Za Švico se včasih omenja, da je to konfederativna država, toda ker „kantoni“ (nekakšne province) niso mednarodno priznani kot samostojne države, zato je ta država samo federacija in nič drugega. Podoben slučaj je v USA, kjer se posamezne podrejene države smatrajo kot „države v državi“. Tudi tukaj v Argentini se province smatrajo na „državo“, kar je seveda nepravilno, toda zaradi tukajšnjega nacionalističnega stališča se vzdržuje ta nesmisel.

2) Povsod se premalo poudarja, da bo morala biti nova slovenska država najprej mednarodno priznana, kajti šele s tem dejanjem bo stopila v ospredje njena državna samostojnost. Za primer nam lahko služi otok in država Ciper, kjer turški del otoka, ki ima sicer lastno upravo pridobljeno s krvjo, uporom in bojem, še vedno ni mednarodno priznan kot posebna samostojna država na otoku.

3) S „suverenostjo“ narodov šušmarijo komunisti doma, ker jim tako prav pride in ker s tem varajo svoje lastne ljudi. Narod sam po sebi ne more nikdar biti „suveren“, ker pač ne more vladata sam nad sabo. Suverena je lahko samo država, torej državna oblast kot taka, ki vlada narodu ali narodom.

4) Samo mednarodno priznana slovenska država bo lahko stopala v zveze z drugimi pravtako mednarodno priznanimi državami - torej v konfederacijo - vendar samo na ta način, da ne bo izgubila svojega mednarodnega priznanja kot samostojna država.

To je nekaj načelnih misli o katerih bi morali stalno razpravljati!

Dragi rojaki, potujete v Evropo?

Na pragu domovine, v središču stare Gorice na lepem drevoredu Corso Italia, vas pričakujemo v PALACE HOTELU, najboljšem hotelu v mestu: 75 sob s kopalnico, telefonom, radijskim sprejemnikom, barvno televizijo, mini-barom, klimatizacijo. Najmodernejši komfort po zelo ugodnih cenah: enoposteljna soba \$28.00, dvoposteljna soba \$39.00. Cen-

jenim gostom so na razpolago hale, konferenčna dvorana, parkirni prostor in hotelska restavracija včasno ločenem poslovanju. V PALACE HOTELU bo poskrbljeno za vaše čimprijetnejše počutje, dobrodošlico pa vam bo osebno izrekel rojak Vinko LEVSTIK:

DOBRODOŠLI!

VAŠ HOTEL!!!

PALACE HOTEL

PH-PALACE HOTEL, Corso Italiana 63

34 170 GORIZIA-GORICA, Italy: Tel.: 0481-82166; Telex 461154 PAL GO I